

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра політології

КРАТОЛОГІЯ

Навчально-методичний комплекс

За редакцією

доктора політичних наук, професора В.Ф. Цвиха,
кандидата політичних наук, асистента Я.С. Телешуна

Затверджено вченою радою
Філософського факультету
24 лютого 2020 року
Протокол № 6

Київ-2020

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів цілісної системи поглядів на такий особливий соціально-політичний феномен як “влада”.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** визначення та інтерпретації основних категорій та понять політичної науки; зміст та еволюцію теоретичних концепцій політики; сутність та основні проблеми сучасного політичного життя; генезу, становлення та історію української державності;

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ політики, соціально-політичних процесів та подій;

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження, збору інформації, використання наукових джерел.

3.Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна «Основи кратології» охоплює 11 тем, згрупованих у дві змістові частини. У першій частині розглядаються загальні питання кратології як системи наук про владу і владні відносини; трансформація наукових знань про владу на різних етапах історичного розвитку; основні підходи до тлумачення понять “влади”/“політичної влади” та її форми реалізації. У другій – концепції влади; співвідношення таких явищ як легальність, легітимність та ефективність політичної влади; дихотомія влада/політика, влада/мораль, влада/релігія, влада/етика; новітні типи влади і владних відносин у світі, зокрема і в Україні тощо.

4. **Завдання (навчальні цілі)** – ознайомлення студентів з особливостями феномену влади: різноманітними підходами до тлумачення поняття “влади”; закономірностями її виникнення, функціонування та розвитку; історичною трансформацією наукових знань про владу і владні відносини; формування знань про типи і види влади, форми, механізми та технології її здійснення, реалізацію влади в сучасному суспільстві тощо

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Код	Результат навчання	Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1. Знати				
1.1	теоретико-методологічні засади та понятійно-категоріальний апарат кратології, специфіку трансформації наукових знань про владу на різних етапах історичного розвитку	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, есе, письмова робота	10

1.2	теоретико-концептуальні підходи до визначення поняття “влади”, особливості сучасних підходів до розуміння цього феномену, основні концепції влади, специфіку функціонування груп інтересів в сучасному суспільстві та їх вплив на політичний процес	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова робота	15
1.3	Конституційно-правові засади організації та здійснення державної влади, механізми та інструменти її реалізації, особливості функціонування влади в Україні, актуальні аспекти сучасних трансформацій влади	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова робота	15
2. Вміти				
2.1	аналізувати концепції і теорії влади	Лекція, семінар,	Усні доповіді, конспект першодж	10

		самостійна робота	ерел, письмова робота	
2.2	критично оцінювати різноманітні теоретичні підходи та концепції науки про владу	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентац ія самостійн ого дослід-же ння, письмова робота	5
2.3	застосовувати інструментарій кратології для аналізу поточного політичного процесу в Україні та світі, прогнозувати трансформації владних інститутів	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентац ія самостійн ого дослід-же ння, дискусії	5
3. Комунікація				
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентац ія	5

	інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт		самостійн ого дослід-же ння, конспект першо-дж ерел	
3.2	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи	Семінар, самостійна робота	Презента ція самостійн ого дослід-же ння	10
3.3	вести полеміку стосовно питань функціонування влади на основі володіння категоріально-поняттєв им апаратом.	Семінар	Дискусії	10
4. Автономність та відповідальність				
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентац ія самостійн ого	10

			дослід-же ння	
4.2	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених досліджень	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослід-же ння	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни											
Програмні результати навчання											
ПРН 1. Застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез				+	+	+				+	
ПРН 2. Розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності	+	+	+								

ПРН 3. Застосовувати знання у практичних ситуаціях							+	+		+
ПРН 9. Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел						+			+	+
ПРН 14. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації	+				+					
ПРН 16. Вільно володіти категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки	+					+		+	+	
ПРН 17. Комплексне знання щодо принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології,	+	+								

7.1. *Форми оцінювання студентів:*

1. Семінарські заняття: На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки:

Усна доповідь – 3-5 балів за одну доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / участь у дискусії – 1-3 бали за одне доповнення:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не

розширює дискусію.

2. Самостійна робота: Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється шляхом написання індивідуального самостійного завдання, есе, конспекту першоджерел, творчої роботи тощо.

Критеріями оцінки видів самостійної роботи є: повнота розкриття проблематики; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою різних технічних засобів:

Конспект першоджерел – *1-2 бали за кожне конспектування:*

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

Самостійне завдання (есе, творча робота, презентація проекту тощо) – *5-10 балів за кожне завдання:*

10-9 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження;

8-7 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу,

демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

6-5 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

3. Письмова контрольна робота – 6-10 балів за кожну роботу:

По завершенні вивчення кожної змістової частини студент виконує контрольну роботу. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

10-9 балів – глибоке розкриття питань;

8-7 балів – повна коротка відповідь;

6 балів – неповна відповідь.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт.

Підсумкове оцінювання у формі екзамену: екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає максимум 40 балів.

Критерії оцінювання відповіді на кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів – ґрунтовне розлоге розкриття питання

15-11 балів – правильна стисла відповідь

10-6 балів – частково правильна відповідь або неповне

розкриття питання

5-0 балів – здебільшого неправильна відповідь, демонструється не самостійність у виконанні завдань

Студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до екзамену студент має здати всі види поточних робіт передбачених навчальним курсом. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою **24 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Екзамен	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>36</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	60	40	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лек- ції	Семі- нари	С/Р
Змістова частина №1				
1	Тема 1. Кратологія як система наук про владу	2	2	7
2	Тема 2. Історична трансформація наукових знань про владу	2	2	8
3	Тема 3. Основні підходи до розуміння і визначення поняття влади, її типологічний аналіз	2	2	7
4	Тема 4. Політична влада та її форми. Багатовимірність політичної влади	2	2	7
5	Тема 5. Концепції влади	2	2	7
Письмова контрольна робота		2		
Змістова частина №2				
6	Тема 6. Влада, держава і право. Проблеми поділу влади та правової держави	2		7
7	Тема 7. Легальність, легітимність та ефективність політичної влади	4		8
8	Тема 8. Групи інтересів у сучасних суспільствах. Недержавні види влади	4	2	8

9	Тема 9. Влада і мораль. Влада і етика. Влада і релігія	2		7
10	Тема 10. Особливості формування і здійснення влади в Україні	2	2	9
11	Тема 11. Відповідальність як ціннісний вимір політичної влади	2		7
ВСЬОГО		28	12	82

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі

Лекцій – 26 год.,

Семінари – 12 год.,

Самостійна робота – 82 год.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА №1

Тема 1. Кратологія як система наук про владу

Наука про владу (кратологія). Історичні передумови формування кратології та її становлення як фундаментальної науки та навчальної дисципліни. Виникнення і розвиток знань про владу в Україні та в світі. Предмет науки про владу, її мета, завдання, функції і методи. Політологія і кратологія: спільне та відмінне (Дж. Кетлін, М. Фуко, В. Халіпов). Кратологія як загальна система наук про владу та проблеми їх класифікації. Кратологія та її фундаментальні галузі: базові, спеціальні, комплексні. Основні підходи до внутрішньої структуризації науки про владу: загальна, теоретична, практична, порівняльна. Провідна роль кратології в системі наук та навчальних дисциплін в ХХІ ст.

Тема 2. Історична трансформація наукових знань про владу

Формування та історична трансформація знань про владу в зарубіжних країнах. Становлення знань про владу в Стародавньому світі. Еволюція знань про владу в епоху Середньовіччя. Трансформація уявлень про владу в Новий час. Владознавчі ідеї Новітнього часу. Формування та еволюція знань про владу в Україні. Становлення уявлень про владу в Київській Русі. Українська владознавча думка литовсько-польської і польсько-козацької доби. Українська владознавча думка у XIX ст. – 30 рр. XX ст. Влада та її інтерпретація в УРСР. Розвиток знань про владу в сучасній Україні.

Тема 3. Основні підходи до розуміння і визначення поняття влади, її типологічний аналіз

Влада як суспільний феномен і об'єкт наукового дослідження. Зміст поняття “влада”. Влада як поняття і як метафора. Природа влади. Дві традиції у поясненні феномену влади у сучасній політичній науці. Директивний, функціональний та комунікативний аспекти влади. Влада як механізм життя. Життєва потреба у владі. Причини прагнення до влади.

Влада як: 1) універсальна характеристика людського буття (С. Пролєєв); 2) окремих вид людських відносин (Р. Даль, М. Фуко); 3) продукт історичного розвитку (Л. Конрад); 4) влада (політична влада) як вольове відношення між людьми; 5) засіб комунікації (Г. Арендт, Ю. Габермас, Н. Луман). Проблема співвідношення панування/підпорядкування, природа підпорядкування, влада/вплив. Влада і владні повноваження. Влада і авторитет (Potentia, Potestas – здатність, Auctor – автор, творець, Potere – бути здатним).

Етимологія слова “Влада”: “Власть”, “Power”, “Macht” тощо. Влада у Стародавніх Греків: “Архе” (з грецької “начало”, “початок”, “принцип” https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D0%B5%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA), “Кратос” (з грецької “сила”, “влада”, “панування”, “вождь”, “могутність”), “Куерос” (з грецької “влада”, “той що володіє владою”). Поняття влади у Стародавньому Римі: “Імперіум” (з латини “imperare” – “командувати”, “наказ”, “веління”, “припис”, “розпорядження”), “Аукторітас” (з латини “auctoritas” – “авторитет”, “вплив”, “судження”, “думка”, “воля”), “Потестас” (з латини “potestas” – “сила”, “міць”, “дія”, “цінність”), “Домінаціо” (з латини “dominatio” – “правило”, “правління”, “панування”), “Потере” (з латини “potere” – “бути здатним”).

В сучасному розумінні “влада” як 1) право та можливість керувати, розпоряджатися чимось або кимось; 2) політичне панування, політичний устрій; 3) державна влада (судова, законодавча, виконавча); 4) військова могутність (військова влада).

Джерела і носії влади. Засоби здійснення влади (сила, тощо). Властивості влади. Класифікація влади. Ресурси влади. Форми влади та їх типологічний аналіз: символічна, структурна та інструментальна влада. Влада поза людською спільнотою (Ф. де Валь). 12 ознак чистої влади (С. Пролєєв).

Тема 4. Політична влада та її форми. Багатовимірність політичної влади

Сутність політичної влади та її основні характеристики. Влада як соціальний феномен і інструмент політики. Співвідношення політики і влади (З. Бауман, М. Вебер). Особливості політичної влади: 1) верховенство (обов’язковість її рішень для всього суспільства); 2)

публічність (загальність); 3) легальність та легітимність; 4) влада і вплив; 5) політика і влада; 6) верховна влада; 7) влада як політичний вимір; 8) влада як формування політичної свідомості; 9) моноцентричність (існування загальнодержавного центру прийняття рішень) тощо. Форми політичної влади: державна влада, влада у формі політичного впливу, влада як формування політичної свідомості.

Класифікація політичної влади. Співвідношення понять політична/державна/публічна влада. Ресурси політичної влади: утилітарні, примусові (силові), нормативні; економічні, соціальні, культурно-інформаційні; структурні, психологічні, матеріальні тощо.

Багатовимірність політичної влади. Одновимірний підхід до розуміння політичної влади (плюралістичний погляд на владу – Р. Даль, Н. Полсбі, Р. Волфінджер, Р. Мерельман та ін.). Двовимірний підхід до розуміння політичної влади (П. Бахрах, М. Барац). Тривимірний підхід до розуміння влади (С. Льюкс, Т. Болл).

Концепція “Soft Power” (“М’яка влада/сила”), “Hard Power” (“Жорстка влада/сила”) та “Smart Power” (“Розумна влада/сила”) (Дж. Най).

Тема 5. Концепції влади

“Влади людини – це наявні засоби досягнення певного блага у майбутньому” (Т. Гобс). Т. Гобс як засновник “каузальної” концепції влади. “Herrschaft” (панування) як заміна “соціологічно аморфного” поняття влади за М. Вебером.

Характеристика категорії “влада” за напрямками: 1) характеристика індивіда; 2) міжперсональна конструкція; 3) ресурс; 4) причинна конструкція; 5) філософська категорія.

Дві традиції дослідження феномену “влади”. “Секційна (групова) концепція влади” (Дж. Скотт) або як “традиція реалізму” (Р. Даль) представлена в роботах Г. Лассуелла, Е.

Кеплен, Р. Даля, Д. Картрайта, С. Льюкс, Е. Гіденса. “Несекційна концепція влади” (Г. Арендт, Т. Парсонс, М. Фуко).

Біхевіоралістська (з англійської “behaviour” – поведінка) концепція влади (Р. Даль, Б. Крік, Г. Лассуелл, Ч. Мерріам, Е. Кеплен, Д. Річчі, А. Соміт, С. Таненхауз, Ю. Фальтер). Три основні підходи до розуміння влади в біхевіоріальній концепції: силова, ринкова та ігрова моделі влади.

Телеологічна концепція (з грецької “telos”, “teleos” – “мета”, “результат”, “кінець”) влади – здатність досягнення поставлених цілей, одержання намічених результатів.

Інструментальна концепція влади (О. Тоффлер). Основні джерела (засоби) влади: сила, багатство і знання.

Системна і структурно-функціональна концепції влади (Г. Алмонд, Д. Істон, М. Крозьє, Т. Парсонс). Підходи в межах системної концепції: 1) макропідхід (Д. Істон, Т. Парсонс); 2) мезопідхід (М. Крозьє); 3) мікропідхід (М. Роджерс і Т. Кларк).

Реляціоністська (з англійської “relation” – відношення, зв'язок) концепція. Три основні варіанти теорії реляційної інтерпретації влади: теорія “супротиву” (Дж. Картрайт, Дж. Френч та Б. Рейвен); теорія “обміну ресурсами” (П. Блау, Д. Хіксон, К. Хайнінгс); теорії “розподілу зон впливу” (Д. Ронг).

Соціологічна теорія влади П. Бурдьє. Бурдьє використовує власне поняття “символічної влади”. Символічна влада — це сила змінювати бачення світу а, отже, і сам світ. Легітимність влади передбачає «незнання», міфічність, несвідоме прийняття людьми панівних цінностей та установок.

Концепції влади в теорії раціонального вибору (К. Додінг). Теорія раціонального вибору зводить всю багатоманітність людської діяльності до певних спрощених моделей — ігор — і в кожній із них визначає оптимальні для конкретних суб'єктів стратегії.

Альтернативні концепції влади (Г. Арендт, Т. Парсонс, М. Фуко) – заперечення необхідності існування конфлікту та боротьби інтересів для встановлення та реалізації владних відносин.

Влада крізь призму комунікативної дії (Ю. Габермас, Н. Луман).

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА №2

Тема 6. Влада, держава і право. Проблеми правової держави

Взаємодія у трикутнику “влада – держава – право”. Поняття та ознаки державної влади. Форми і методи здійснення державної влади. Співвідношення права і влади. Право на владу. Право як політика влади (Р. Єринг). Правові концепції влади у працях французьких дослідників (Ж. Веделя, М. Дюверже, Ж. Бюрдо). Тлумачення політичної влади як “чинності на службі ідеї” (Ж. Бюрдо). Три аспекти влади: юридичний, психосоціологічний та історичний. Влада, як юридичний феномен, – не лише енергія правової ідеї, а й посередниця між правовою ідеєю і позитивним правом. Класифікація історичних форм влади: анонімна, індивідуалізована, інституціолізована (з елементами індивідуалізованого типу влади).

Ознаки правової держави: верховенство правового закону; реальність прав і свобод індивідів; організація і функціонування суверенної державної влади на основі принципу поділу влади.

Принципи правової держави: загальність правління правових законів; розподіл влади; пріоритет прав і свобод людини і громадянина; юридична взаємовідповідальність

держави та особистості. Проблеми формування правової держави в Україні.

Тема 7. Легальність, легітимність та ефективність політичної влади

Поняття “легальність” та “легітимність”. Співвідношення “легітимності” (з латини “legitimus” – “згідно з законами”, “правомірний”, “законний”) і “легальності” (з латини “legalis”, “legis” – закон).

Легітимність політичної влади: проблеми дефініції і основні теоретичні моделі. Суспільна довіра як основа легітимності влади. Основні концепції розподілу легітимної влади: марксистська (А. Грамші, Л. Альтусер, Р. Мілібден, Н. Пуланзас); елітистська концепція (Ч. Мілс, У. Домхофф, Т. Дай, Дж. Хіглі); плюралістська концепція (Л. Даль, Ч. Ліндблом, Н. Полсбі, Р. Уейст) тощо.

Легітимність за М. Вебером: визнання влади правителів і обов’язок керованих їй підкорятися. Три “чистих” типи легітимності: традиційна; харизматична; раціонально-правова. Легітимність за Д. Істоном – це можливість, завдяки якій політична система може впоратися з проблемами забезпечення стабільності системи в цілому. Джерела влади: ідеологія, політичний режим і політичне лідерство. Узагальнення концепцій “легітимності” М. Вебера і Д. Істона в теорії Д. Бетхема.

Типи легітимності за французьким дослідником Ж. Шабо: демократична, ідеологічна, технократична і онтологічна. Роль і значення легітимності в підтримці стабільності політичної системи (С. Ліпсет). Легітимація і символічна боротьба за П. Бурдьє. Проблема легітимації пізнього капіталізму (Ю. Габермас). Легітимація влади в теорії соціальної комунікації Т. Парсонса і Н. Лумана. Легітимація як результат “злиття воедино законів держави і законів серця” (М. Фуко).

Сім типів легітимності за Д. Хелдом: 1) авторитарна легітимність; 2) легітимність в силу традицій; 3) згода в силу апатії і політичного відчуження; 4) прагматичне підпорядкування; 5) інструментальна легітимність (загальне благо); 6) нормативна згода (на основі політико-правових засад); 7) ідеальна нормативна згода.

Проблема легітимності – проблема участі мас в управлінні державою. Криза легітимності та ефективності політичної влади.

Тема 8. Групи інтересів в сучасних суспільствах. Недержавні види влади

Поняття “групи інтересів”. Основні виміри дослідження груп інтересів: 1) групи інтересів як політичні актори в плюралістичній (Р. Даль, А. Лейпхарт) і неокорпоративістській (А. Косон, Дж. Лембрух, Ф. Шміттер) моделях політичних систем; 2) проблема артикуляції інтересів між зацікавленими групами і державою в системі ліберальної демократії (Г. Алмонд, Д. Бері, Ж. Блондель, А. Болл, Дж. Вілсон, Р. Гарсон, Г. Джордан, Р. Ентман, Х. Ерман, Ф. Міллуорд, Дж. Річардсон, Р. Солсбері); 3) особливості впливу груп інтересів на процес прийняття управлінських рішень (Дж. Грінвуд, Дж. Річардсон, А. Поттер, С. Сіглер, Р. Роуз). Поняття “групи тиску” (М. Дюверже, Г. Алмонд, Г. Пауел, Д. Джордан, С. Фортеск`ю, У. Акеман): ексклюзивні (exclusive) і неповні (partial).

Влада громадянського суспільства. Об’єктивні та суб’єктивні причини виникнення громадсько-політичних об’єднань та рухів. Громадянське суспільство та влада: механізми взаємодії. Ненасильницькі засоби здійснення влади.

Теорія “Паралельної держави” (турец. “Derin devlet”) або “Глибини держави” (англ. “DeepState”). Концепт “держави в

державі” (лат. Imperium in imperio) в працях М. Дж. Гленнона, М. Лофгрена, Г. Фрідмана та ін.

Сучасні корпорації (транснаціональні корпорації, кейрецу, сюдани, чеболі, фінансово-промислові групи тощо) як політичні групи інтересів. Поняття “корпоративний переворот” (У. Лаффереті).

Лобізм як багатоаспектний феномен соціально-економічної і політичної систем. Основні види лобізму: прямий, непрямий, внутрішній.

Поняття “клієнтелізму” (з латини “clientela” – форма соціальної залежності в Стародавньому Римі). Патрон-клієнтиські відносини. Еволюційні форми клієнтели: 1) локальний двосторонній міжперсональний зв’язок (patronage/simple patronage); 2) зв’язок патрон–посередник–клієнтела (patron-brokerage); 3) організаційне посередництво (organizational brokerage) (Ш. Ейзенштадт і Л. Ронігер).

Неполітичні (недержавні) види влади: влада батька/матері, влада сім’ї, влада догм, влада партії, влада авторитету, влада вчителя, влада мафії, влада церкви тощо.

Тема 9. Влада і мораль. Влада і етика. Влада і релігія

Влада і етика. Етика влади і суспільна думка. Влада і мораль. Співвідношення влади и моралі. Еволюція підходів до співставлення моралі і влади: від стародавнього часів до сучасності. Мораль і влада як чинники впорядкування суспільних відносин. Моральна дилема у політиці. Проблема інтерпретації моральної дилеми в політиці (М. Оукшот). Розв’язання моральної дилеми в політиці: співвідношення знання і влади (Л. Штраус). Етизація політики як засіб вирішення протиріч між владою і мораллю (І. Берлін). Ціннісно-нейтральний підхід до співвідношення влади і моралі (Г. Арендт). Компромісний підхід до розв’язання моральної дилеми в політиці (М. Вебер, Д. Ролз).

Влада, релігія та церква. Релігія і держава: етика влади. Теократія: сутність, основні форми в соціально-політичній реальності. Релігія в системі влади. Влада церкви і в церкві. Взаємовідносини церкви і державної влади. Проблеми взаємовідносин релігії та влади в Україні.

Тема 10. Особливості формування і здійснення влади в Україні

Політична влада в Україні. Співвідношення політичної та державної влади. Державна влада як вища форма політичної влади. Державна влада в Україні та її розподіл. Формування системи стримувань та противаг в Україні. Законодавча, виконавча та судова гілки влади. Етапи становлення організації державної влади в Україні. Традиція виборності влади в Україні. Політичні партії в системі державної влади. Органи державної влади України, їх функції та повноваження. Проблеми організації державної влади в Україні.

Концептуальні підходи до визначення поняття “публічна політика” і “публічна влада”. Особливості публічної політики, її зміст та функції. Структура інститутів публічної політики. Механізми функціонування представництва інтересів та забезпечення публічної політики в Україні. Групи інтересів у політичному процесі сучасної України. Групи інтересів у системі громадянського суспільства. Громадянське суспільство та публічна політика в Україні. Влада громадянського суспільства в Україні. Засоби масової інформації як “четверта неформальна гілка публічної влади”. Проблема взаємопроникнення політичної і економічної влади в Україні. Особливості функціонування фінансово-політичних груп у системі публічної політики. Проблеми та перспективи формування партнерської взаємодії влади, бізнесу, громадянського суспільства в Україні.

Тема 11. Відповідальність як ціннісний вимір політичної влади

Влада і відповідальність – “дві сторони однієї медалі”. Сутність, поняття та види соціальної відповідальності. Поняття політичної відповідальності. Політична відповідальність як вид соціальної відповідальності. Політична відповідальність як визначальна ціннісна детермінанта владно-управлінських відносин. Політична конкуренція та її вплив на формування політичної відповідальності національних еліт. Інститути політичної відповідальності в системі вищих органів державної влади і місцевої влади. Інституціональні форми політичної відповідальності в системі взаємовідносин громадянського суспільства та держави. Співвідношення понять “civil responsibility” і “civil liability”. Громадянська відповідальність особистості як атрибутивний феномен правового суспільства. Становлення інститутів політичної відповідальності в Україні. Політична відповідальність як ціннісний пріоритет політико-управлінських відносин у сучасній Україні.

Тема 11. Порівняльний аналіз розуміння влади за Ніколло Мак`явеллі та нового погляду на владу за Келтнером Дачером

Розуміння політичної влади Н. Мак`явеллі. «Державець» - як досягнути і зберегти владу? Розмірковування про першу декаду Тита Лівія - «як зміцнити владу»?

Владу можна отримати за допомогою сили, доброчесності, лиходійства, а також, на основі підсумків результатів голосування народу.

Дачер Келтнер «Парадокси влади» новий погляд на владу. Сутність влади – здатність і можливість змінювати навколишній світ, впливаючи на стан інших людей. Владу не захоплюють, не завойовують, не досягають, а отримують від

інших. Вона набувається і утримується завдяки увазі до інших людей. 20 (двадцять) принципів влади.

1. Влада – це зміна стану інших людей.
2. Влада – складова будь-яких відносин і взаємодій.
3. Влада набувається в повсякденних діях.
4. Владою наділяють інші люди в межах соціальних зв'язків.
5. Групи наділяють владою тих, хто сприяє загальному благу.
6. Групи формують репутації, які визначають здатність впливати на інших.
7. Групи нагороджують статусом та повагою тих, хто сприяє загальному благу.
8. Групи карають чутками тих, хто шкодить загальному благу.
9. Збереження влади обумовлено емпатією.
10. Збереження влади обумовлено щедрістю.
11. Збереження влади обумовлено виразом вдячності.
12. Збереження влади обумовлено розповіданням історій, що об'єднують.
13. Влада призводить до нестачі емпатії та послаблення морального відчуття.
14. Влада призводить до егоїстичної імпульсивності.
15. Влада призводить до грубості і неповаги.
16. Влада призводить до уявлення про винятковість.
17. Безправ'я пов'язане з відчуттям постійної загрози ззовні.
18. Для стану безправ'я характерний стрес.
19. Безправ'я підриває здатність брати участь в житті суспільства.

20. Безправ`я підриває здоров`я.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №1

Тема 1. Кратологія як система наук про владу (2 год.)

1. Влада як суспільний феномен та об'єкт наукового пізнання.
2. Наука про владу, її специфіка, труднощі становлення та перспективи подальшого розвитку.
3. Предмет кратології, її мета, завдання, функції і методи.
4. Провідна роль кратології в системі наук про владу та навчальних дисциплін в ХХІ столітті.

Завдання для самостійної роботи:

1. Передумови становлення кратології як самостійної науки в другій половині ХХ століття.
2. Виникнення і розвиток знань про владу на теренах сучасної України.
3. Співвідношення кратології і політології: дві науки про владу.
4. Фундаментальні галузі кратології.
5. Структурні елементи кратології.
6. Особливості кратології як науки та навчальної дисципліни.

Контрольні запитання та завдання:

1. Визначте предмет кратології.
2. Дайте характеристику кратології як науки.
3. Охарактеризуйте історичну періодизацію розвитку науки про владу.
4. Поясніть необхідність виокремлення “порівняльної кратології” як окремого структурного елементу науки про владу.

5. Обґрунтуйте необхідність вивчення кратології не лише студентам гуманітарних наук.

6. Проаналізуйте подальші перспективи розвитку кратології як науки про владу.

Рекомендовані джерела:

1. Антонюк О.В., Бойко С.С., Бондар Ю.В., Ващенко К.О., Волобуєв В. Етнократологічний словник / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К.: МАУП, 2007. – 576 с.

2. Бочаров В.В. Антропология власти. Хрестоматия по политической антропологии: В 2 т./ Сост. и отв. ред. В.В.Бочаров. Т. 1. Власть в антропологическом дискурсе. – СПб.: Изд-во С.-Пт. ун-та, 2006. – 491 с.

3. Воронов І. О. Феномен влади: горизонти людського і політичного виміру: Моногр. / І. О. Воронов; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: Генеза, 2005. – 287 с.

4. Пролеєв С.В. Буття та влада / С.В. Пролеєв // Філософські студії-Генеза'1999. – К.: Генеза'1999. – С.16–21.

5. Власть в жизни и наука о власти: словарь-справочник / [В.Ф. Халипов, А.Н. Шишкин, А.В. Богомолов и др.]; Под общ.ред. В. Ф. Халипова; Независимый науч. фонд “Ин-т проблем безопасности и устойчивого развития”, Кратол. центр. – М.: Витязь, 2004. – 440 с.

6. Власть : экономика, политика, культура / [В. Ф. Халипов и др.]; отв. ред. В.Л. Шульц ; Рос.акад. наук, Центр исслед. проблем безопасности. – М.: Наука, 2007. – 463 с.

7. Власть: очерки современной политической философии Запада / В.В. Мшвениерадзе, И.И. Кравченко, Е.В. Осипова, А.Л. Алюшин, В.Н. Порус, Л.Г. Ионин, В.А. Подорога (ред.-сост.), Н.С. Автономова, М.К. Рыклин. – М.: Наука, 1989. – 328 с.

8. Горлов А.Ф., Королук В.О., Лавренук С.І., Шевчук Ю.В. Еволюція влади: (зб. Публікацій). – 2-ге видання, доп. – К.: Київська правда, 2008. – 543 с.
9. Дем'яненко Б. Л. Розвиток кратологічних знань в Україні: монографія / Б.Л. Дем'яненко. – Корсунь-Шевченківський: Гавришенко В.М., 2011. – 794 с.
10. Желтов В.В. Теория власти : учеб.пособие: [для вузов] / В. В. Желтов. – 2-е изд., перераб. – М.: Флинта, 2008. – 582 с.
11. Жискар д'Эстен В. Власть и жизнь. Книга вторая: Противостояние / Пер. с фр. Н. Ю. Дубининой. – Под ред. Л. М. Видясовой. – М.: Международные отношения, 1990. – 320 с.
12. Жувенель де Бертран Власть. Естественная история ее возрастания : пер. с фр. / Бертран де Жувенель ; [авт. вступ. ст. А. Матешук]. – Москва : ИРИСЭН, 2010 (Можайск (Московская область)). – 544 с.
13. Коваль Б.И., Ильин М.В. Власть versus политика. – Полис. Политические исследования. 1991. – № 5. – С. 152.
14. Манн М. Власть в XXI столетии: беседы с Джоном А. Холлом. пер. с англ. К. Бандуровского; под ред. А. Смирнова. – М.: Изд. дом ВШЭ 2014. – 208 с.
15. Мікрофізика влади та міжособові потестарні змагання // Мультиверсум, 2006. – №52. – С.117–127.
16. Пролеєв, С. В. Метафізика влади [Текст]: монографія / С.В. Пролеєв – К.: Наук. Думка, 2005. – 324 с.
17. Сибирцев В.А. Власть / В. А. Сибирцев. – М.: Аткара, 2010 (Саратов). – 348 с.
18. Скорняков А.В. Власть как система: современный этап развития кратологии / А. В. Скорняков ; Федер. агентство по образованию, Урал.акад. гос. службы, Фил. в г. Нижнем Тагиле. – Екатеринбург : УРАГС, 2010. – 170 с.
19. Смирнов Б.А. Власть : учеб. пособие / Б. А. Смирнов ; М-во внутрен. дел Рос. Федерации, Моск. ун-т. – М.: МУ МВД РФ, 2004. – 163 с.

20. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности / М. Фуко; [пер. с фр.] – М.: Касталь, 1996. – 447 с.
21. Халипов В.Ф. Власть : (Основы кратологии) / В.Ф. Халипов. – Москва : Луч, 1995. –303 с.
22. Халипов В. Ф. Кратология как система наук о власти / В.Ф. Халипов. – М.: Республика, 1999. – 303 с.
23. Халипов В.Ф. Кратология – наука власти : концепция / В. Ф. Халипов ; Рос.муницип. акад. – М.: Экономика, 2002. – 367 с.
24. Халипов В.Ф. Кратология (наука о власти). Концепция науки – авторская учебная программа. – М.: РИО МНЮИ, 2001. – 208 с.
25. Халипов В.Ф. Власть: Кратологический словарь / В. Ф. Халипов. – М.: Республика, 1997. – 431 с.
26. Халипов В.Ф. Наука о власти. Кратология : учеб.пособие / В.Ф. Халипов ; Рос. Муницип. акад. – М.: Ось-89, 2002. – 443 с.
27. Халипов В.Ф.Энциклопедия власти / В.Ф. Халипов. – М.: Академический проект : Культура, 2005. – 1054 с.
28. Халипов В.Ф., Башаратьян М.К. Мир власти. – М.: ООО “Промиздат”, 2005. – 430 с.
29. Хомелева Р. А. К построению онтологической концепции власти: теоретико-методологический подход / Р. А. Хомелева // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2000. – Т. III. – Вып. 1. – С. 2–12.
30. Ярмолюк Я.С., Докаш О.Ю. Влада як інструмент політики чи соціальний феномен: історичний контекст [Електронний ресурс] / Я.С. Ярмолюк, О.Ю. Докаш // Всеукраїнська студентська наукова конференція “Наукова Україна”. – Режим доступу: http://globalnauka.com/naukova_ukraina/2870.html
31. Catlin G. E. G. The Science and Method of Politics / G. E. G. Catlin. – London : Taylor & Francis Group, 2019. – 374 p.

32. Galbraith J. K. The Anatomy of Power / J. K. Galbraith. – Boston :Houghton Mifflin Company, 1983. – 206 p.

Тема 2. Історична трансформація наукових знань про владу (2 год.)

1. Формування знань про владу в Стародавньому світі.
2. Еволюція знань про владу в добу Середньовіччя.
3. Трансформація уявлень про владу в Новий час.
4. Владознавчі ідеї Новітнього часу.
5. Розвиток знань про владу в сучасній Україні.

Задання для самостійної роботи:

1. Формування уявлень про владу в Київський Русі.
2. Українська владознавча думка Литовсько-Польської доби.
3. Уявлення про владу в Козацьку добу.
4. Владознавча думка в Україні у XIX ст. – 30 рр. XX ст.
5. Влада та її інтерпретація в УРСР.
6. Сучасний стан досліджень феномену влади в Україні.

Контрольні запитання та завдання:

1. Дайте загальну характеристику трансформації уявлень про владу.
2. Охарактеризуйте владознавчі ідеї в Стародавньому світі.
3. Охарактеризуйте взаємовідносини влади/релігії та влади/церви у Середньовіччі.
4. Проаналізуйте співвідношення влади і гуманізму в епоху Ренесансу.
5. Дайте характеристику феномену “влади”, як однієї з центральних категорії політичної науки Новітнього часу.
6. Охарактеризуйте трансформацію знань про владу на теренах сучасної України.

7. Запропонуйте власне бачення подальшої трансформації парадигм влади.

Рекомендовані джерела:

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають / Д.Аджемоглу, Дж. Робінсон ; пер. з англ. Олександра Дем'янчука. – 2-ге вид., випр. – К.: Наш формат, 2017. – 440 с.

2. Астапова О.Р. Истоки сакрализации власти. Священная власть в древних царствах Египта, Месопотамии, Израиля / О.Р. Астапова.– М.: Рипол Классик, 2017.

3. Баскин Ю. Святоотеческая литература о власти и государстве / Ю. Баскин // Правоведение. – 1997, № 1. – С. 52–69.

4. Бойцов М. Власть папы римского (відео) [Електронний ресурс]/ М. Бойцов // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/65825>

5. Бойцов М. Знаки власти средневековых правителей (відео) [Електронний ресурс]/ М. Бойцов// ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/66645>

6. Бойцов М. Телесность власти в Средние века(відео) [Електронний ресурс]/ М. Бойцов// ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/42803>

7. Бойцов М.«Ритуалы — это и есть власть» [Електронний ресурс] / М. Бойцов// ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/talks/35978>

8. Бондаренко Д.М., Андреева Л.А., Коратаев А.В. Сакрализация власти в истории цивилизаций. Части I, II, III [Електронний ресурс] / Д.М. Бондаренко, Л.А. Андреева, А.В. Коратаев и др. // Институт Африки Российской академии наук. – Режим доступу: https://inafran.ru/sites/default/files/page_file/sacred.pdf

9. Бутовская М.Власть и пол[Електронний ресурс] / М. Бутовская // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/longreads/35815>

10. Горлов А.Ф., Королук В.О., Лавренук С.І., Шевчук Ю.В. Еволюція влади: (зб. публікацій). – 2-ге видання, доп. – К.: Київська правда, 2008. – 543 с.

11. Грачев М. В. Сакрализация правителя в древней и раннесредневековой Японии // Сакрализация власти в истории цивилизаций. – Т. 12 из Цивилизационное измерение. – Изд. Института Африки РАН Москва, 2005. – С. 75–97.

12. Дем'яненко Б.Л. Розвиток кратологічних знань в Україні: монографія / Б.Л. Дем'яненко. – Корсунь-Шевченківський: Гавришенко В.М., 2011. – 794 с.

13. Дем'яненко Б.Л. Історіографія вітчизняного владознавчого дискурсу: чверть століття пошуків, концептуалізації, узагальнень / Б.Л. Дем'яненко // Збірник наукових статей. – 2017. – Вип. 41. – С. 111–125.

14. Исаев И.А. *Politica hermetica*. Скрытые аспекты власти / И.А. Исаев. – М.: Юристъ, 2002. – 411 с.

15. Ковальчук В.Б. Вчення отців церкви про державну владу та релігійну свободу / В.Б. Ковальчук // Проблеми філософії права. – 2005. – Т. III. – С. 380–389.

16. Козловски, П. Общество и государство. Неизбежный дуализм / Козловски П. – М.: Республика, 1998. – 368 с.

17. Кротов Я. Сакрализация власти [Электронный ресурс] : [інтерв'ю з доктором філософських наук, співробітником Центра цивілізаційних і регіональних досліджень Російської Академії наук] / Я. Кротов // Радио Свобода. – Режим доступа: <https://www.svoboda.org/a/427690.html>

18. Ладынин И. Изменение концепции царской власти в Египте II–I тыс. до н. э. (відео) [Электронный ресурс]/ И. Ладынин // ПостНаука. – Режим доступа: <https://postnauka.ru/video/56304>

19. Ладынин И. Сакрализация власти в Древнем Египте (відео) [Электронный ресурс]/ И. Ладынин // ПостНаука. – Режим доступа: <https://postnauka.ru/video/52412>

20. Ладынин И.А. Сакрализация царской власти в древнем Египте в кон. IV – нач. II тыс. до н.э // Сакрализация власти в истории цивилизаций. – Т. 12 из Цивилизационное измерение. – Изд. Института Африки РАН Москва, 2005. – С. 63-94.
21. Ле Гофф Ж. Средневековый мир воображаемого: Пер. с фр. / Общ.ред. С.К. Цатуровой. – М.: Издательская группа “Прогресс”, 2001. – 440 с.
22. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада / пер. с фр.; под общ.ред. Ю. Л. Бессмертного; послесл. А. Я. Гуревича / Ж. Ле Гофф. – М., 1992.
23. Марей А. Понятия власти в средневековой политической теории (відео) [Электронный ресурс] / А. Марей // ПостНаука. – Режим доступа: <https://postnauka.ru/video/31677>
24. Маритен Ж. Человек и государство / пер. с англ. Т. Лифинцевой. / Ж. Маритен. – М.: Идея-Пресс, Дом Интеллектуальной книги, 2000. – 196 с.
25. Місцеве самоврядування в Україні: Історія, проблеми, пропозиції / Ред. І. Бутко [Фонд сприяння становлення і розвитку місцевого самоврядування України]. – К., 1994. – 180 с.
26. Рогач С.А. Проблема власти в средние века: гендерный аспект / С.А. Рогач // зб. арт. па матэрыялах Міжнар. навук. канф. у гонар акадэмікаў М. М. Нікольскага і У. М. Перцава / навук. рэд. В. А. Фядосік, І. А. Еўтухоў. – Мінск : БДУ, 2011.
27. Себайн Д., Торсон Т. Історія політичної думки. – К.: Основи, 1997. – 838 с.
28. Сидорович О.В. Дивинация: религия и политика в архаическом Риме // Религия и община в древнем Риме. М., 1994. С. 69–96.
29. Сморгачев А.М. Религия и власть в Римской Республике: магистраты, жрецы, храмы. – М.: РГГУ, 2012. – 602 с.

30. Тірні Б. Релігійні права: історичний огляд / Релігійна свобода і права людини. – Л., 2000. – Т. 1.

31. Тімашова В.М. Кратологія політичного владарювання суспільними справами в транзитній/модернізованій країні / В.М. Тімашова // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2014. – № 2. – С. 178–184.

32. Ткаченко В. М. Ідеї державотворення Петра Могили / В. М. Ткаченко // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Юрид. науки. – 2010. – Т. 103. – С. 64–66.

33. Хачатурян, Н. А. Власть и общество в Западной Европе в Средние века / Н. А. Хачатурян. – М.: Наука, 2008. – 313 с.

34. Acton J. The History of Freedom in Antiquity / The History of Freedom and other Essays. – London, 1902.

35. Rezak, B. B. Women, Seals, and Power in Medieval France, 1150-1350 / B. B. Rezak // Women and Power in the Middle Ages / Ed. by M. Erler, M. Kowaleski. – Athens, 1988.

Тема 3. Основні підходи до розуміння і визначення поняття влади, її типологічний аналіз (2 год.)

1. Влада як суспільний феномен і об'єкт наукового дослідження.

2. Еволюція змісту поняття влади.

3. Основні підходи до визначення “влади” (Єживятр).

4. Природа і сутність влади.

5. Основні підходи до розуміння феномену “влади”.

6. Форми влади та їх типологічний аналіз.

Задання для самостійної роботи:

1. Поняття влади: від Стародавніх часів до сучасності.

2. Сучасні підходи до тлумачення поняття “влада”.

3. Співвідношення символічної, структурної і інструментальної влади.

4. Влада як засіб комунікації.
5. Влада і людина. Влада поза людським буттям.

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте співвідношення: влада/сила.
2. Охарактеризуйте співвідношення: панування/підкорення.
3. Обґрунтуйте думку чи існує влада поза людською спільнотою.
4. Запропонуйте власну класифікацію різновидів влади.
5. Охарактеризуйте сучасні підходи до розуміння влади.
6. Обґрунтуйте думку чи завжди влади є насиллям.
7. Розкрийте феномен влади як засіб комунікації.

Рекомендовані джерела:

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають / Д. Аджемоглу, Дж. Робінсон ; пер. з англ. Олександра Дем'янчука. – 2-ге вид., випр. – К.: Наш формат, 2017. – 440 с.
2. Арндт Х. Vita active, или О деятельной жизни / Х. Арндт / пер. с нем. и англ. В. В. Библихина. – СПб. : Алетейя, 2000. – 348 с.
3. Арндт Х. Философия как политика / Х. Арндт // Вестн. Моск. Ун-та. – 1991, № 6. – С. 72–79.
4. Ахвледиани А. А. Собственность; Власть; Политика / А. А. Ахвледиани, А. М. Ковалев ; . – М. : [б.в.], 1996. – 280 с.
5. Бабкин В. Д. Народ и власть / В. Д. Бабкин, В. Н. Селиванов. – К.: Манускрипт, 1996. – 448 с.
6. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.
7. Бірюкова Г. Психологічна природа владних відносин / Г. Бірюкова // Людина і політика. – 1999. – № 1. – С. 24–28.
8. Болл Т. Власть / Т. Болл // Полис. – 1993, №5. – С. 36–42

9. Болл Т. Власть[Електронний ресурс] / Т Болл // Сетевой портал журнала “ПОЛИС”. – Режим доступу: http://www.polisportal.ru/files/File/pubvlication/Starie_publicacii_Polisa/B/1993-5-Boll-Vlast.pdf

10. Бочаров В. В. Антропология власти. Хрестоматия по политической антропологии: В 2 т./ Сост. и отв. ред. В.В.Бочаров. Т. 1. Власть в антропологическом дискурсе. – СПб.: Изд-во С.-Пт.ун-та., 2006. – 491 с.

11. Бочаров В.В. Власть. Традиции. Управление / В. В. Бочаров. – М., 1992.

12. Бульбенюк С. Влада крізь призму дискурсу політичної антропології / С. Бульбенюк // Освіта регіону . – 2012, № 3. – С. 86–91.

13. Бульбенюк С. С. Феномен політичної влади крізь призму дихотомій «влада – особа», «влада – панування», «влада – управління» / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : Щоквартальний науковий журнал, 2009. – №4. – С. 136–140.

14. Бульбенюк С. С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями [Текст] / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: оквартальний науковий журнал, 2010. – № 1. – С. 155–159.

15. Бульбенюк С. С. Основні проблеми політичного дискурсу влади [Текст] / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал, 2010. – № 3. – С. 178–182.

16. Бульбенюк С. Психологічний вияв атрибутних властивостей (форм) політичної влади / С. Бульбенюк // Політичний менеджмент : Український науковий журнал, 2012. – № 1/2. – С. 74–81.

17. Бульбенюк С. Дослідницький концепт політичної влади [Текст] / С. Бульбенюк // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї / Ін-т політ. і етнонац.

досліджень ім. І. Ф. Кураса, Укр. центр політ. менеджменту, Асоціація політ. наук України, Укр. акад. політ. наук, Чорноморський держ. ун-т ім. П. Могили. – К., 2011. – Вип. 23. – С. 44–53.

18. Бульбенюк С. Деякі аспекти розгляду соціопсихологічної природи феномену політичної влади [Текст] / С. Бульбенюк // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації: [український науковий журнал] / Ун-т “Україна”, Всеукр. асоц. політ. наук. – К.: Україна, 2009. – № 1. – С. 119–123.

19. Бурдые П. Социальное пространство и символическая власть /П. Бурдые. – М.: Начала, 1994. – 288 с.

20. Буття та влада // Філософські студії-Генеza’1999. – К.: Генеza’1999. – С.16–21.

21. Валь Ф. де Политика у шимпанзе. Власть и секс у приматов. – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2014. – 272 с.

22. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. – К.: Основи, 1998. – 534 с.

23. Венгер В. В. Функції публічної влади: соціально-економічна сутність і напрями реалізації / В. В. Венгер // Актуальні проблеми економіки, 2011. – № 12. – С. 10–16.

24. Власть: очерки современной политической философии Запада / В.В. Мшвениерадзе, И.И. Кравченко, Е.В. Осипова, А.Л. Алюшин, В.Н. Порус, Л.Г. Ионин, В.А. Подорога (ред.-сост.), Н.С. Автономова, М.К. Рыклин. – М.: Наука, 1989. – 328 с.

25. Войтович С. О. Соціальні інститути суспільства: рід, влада, власність. – К.: Інститут соціології, 1998. – 120 с.

26. Воронов І. О. Феномен влади: горизонти людського і політичного виміру: Моногр. / І. О. Воронов; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: Генеza, 2005. – 287 с.

27. Вятр Е. Социология политических отношений / Е. Вятр. – М. : Политиздат, 1979. – 127 с.
28. Геллер М. Я., Некрич А. М. Утопия у власти. – М.: МИК, 2000. – 856 с.
29. Горлов А.Ф., Королюк В.О., Лавренюк С.І., Шевчук Ю.В. Еволюція влади: (зб. Публікацій). – 2-ге видання, доп. – К.: Київська правда, 2008 – 543 с.
30. Дегтярев А. А. Политическая власть как регулятивный механизм социального общения / А. А. Дегтярев // Полис, 1996. – № 3. – С. 108–120.
31. Дем'яненко Б.Л. Розвиток кратологічних знань в Україні: монографія / Б. Л. Дем'яненко. – Корсунь-Шевченківський: Гавришенко В.М., 2011. – 794 с.
32. Жискар д'Эстен В. Власть и жизнь. Книга вторая: Противостояние / пер. с фр. Н. Ю. Дубининой. – Под ред. Л. М. Видясовой. – М.: Международные отношения, 1990. – 320 с.
33. Жувенель де Бертран Власть. Естественная история ее возрастания : пер. с фр. / Бертран де Жувенель ; [авт. вступ. ст. А. Матешук]. – Москва : ИРИСЭН, 2010 (Можайск (Московская область)). – 544 с.
34. Зайдель М. І. Сучасні та постмодерністські концепції природи та еволюції влади / М. І. Зайдель // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна – Х. : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – № 912: сер. “Питання політології”, вип. 17. – С. 49–55.
35. Захаров А.В. Народные образы власти / А.В. Захаров. – Полис. Политические исследования, 1998.– № 1.– С. 23.
36. Здравомыслов А.Г. Проблема власти в современной социологии / А.Г. Здравомыслов // Многообразие интересов и институты власти / отв. ред. А.Г.Здравомыслов. М.: Луч, 1994.
37. Ильин М. В., Мельвиль А. Ю. Власть. – Полис. Политические исследования, 1997. № 6. –С. 146.

38. Канетті Е. Маса і Влада. – К.: Альтернативи, 2001. – 416 с.
39. Коваль Б.И., Ильин М.В. Власть versus политика. – Полис. Политические исследования, 1991. – № 5. – С. 152.
40. Ледяев В. Г. Власть: концептуальный анализ [Текст] / В. Г. Ледяев. – М. : РОССПЭН, 2001. – 384 с.
41. Ледяев В.Г. Формы власти: типологический анализ [Электронный ресурс] / В.Г. Ледяев // Правоведение и политология. – Режим доступа: <https://pravo33.wordpress.com/2012/02/07/%D0%B2-%D0%B3-%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D1%8F%D0%B5%D0%B2-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%8B-%D0%B2%D0%B%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8/>
42. Ледяев В.Г. Кто правит? Дискуссия вокруг концепции власти Роберта Даля / В.Г. Ледяев // Социологический журнал, 2002. – №3. – С. 31–68.
43. Луман Н. Власть / Н. Луман; [пер. с нем.]. – М.: Практика, 2001. – 256 с.
44. Льюкс С. Власть: Радикальный взгляд. – М.: Издательский дом Гос. ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – 240 с.
45. Манн М. Власть в XXI столетии: беседы с Джоном А. Холлом. пер. с англ. К. Бандуровского; под ред. А. Смирнова. – М.: Изд. дом ВШЭ, 2014. – 208 с.
46. Мікрофізика влади та міжособові потестарні змагання // Мультиверсум, 2006. – №52. – С.117–127.
47. Наїм М. Занепад влади: від владних кабінетів до полів битви й церков, а потім до держави, або чомусь сьогодні бути при владі означає зовсім інше, ніж колись / Мойесс Наїм ; пер. з англ. О. Дем'янчук. – 2-ге вид. – Київ: Форс Україна, 2018. – 449 с.

48. Ницше Ф. Воля к власти. – М.: RELF-book, 1984. – 352 с.
49. Осипова Е. В. Власть: отношение или элемент системы? (Реляционистские и системные концепции власти в немарксистской политологии). – Власть: очерки современной политической философии Запада. М., 1989. – С. 65–94.
50. Панібудьласка В.Ф. Політологія. Влада і владні відносини: конспект лекцій / В. Ф. Панібудьласка, Н. І. Рижко, С. В. Стеценко, Є. В. Перегуда; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – К., 2008. – 48 с.
51. Парсонс Т. О понятии “политическая власть” / Т. Парсонс // Антология мировой политической мысли. В 5 т. Т. 2: Зарубежная политическая мысль: XX в.; [отв. ред. Т.А. Алексеева]. – М.: Мысль, 1997. – С. 478–487.
52. Подорога В. А. Власть и познание (археологический поиск М. Фуко). – Власть: очерки современной политической власти Запада. М., 1989. – 228.
53. Почепко В.В., Хомелева Р.А. Очерки о власти: Новые подходы и интерпретации / В.В. Почепко, Р.А. Хомелева. –СПб., 1998.
54. Пролеев С.В. Метафізика влади [Текст]: монографія / С.В. Пролеев – К.: Наук. Думка, 2005. – 324 с.
55. Пролеев С.В. Мікрофізика влади та міжособові потестарні змагання / С.В. Пролеев // Мультиверсум. – 2006. – №52. – С.117–127.
56. Пролеев С.В. Кант проти Канта: автономія волі і упокорення владі / С.В. Пролеев // Філософська думка. – 2005. – №3. – К., 2005. – С.51–66.
57. Пролеев С.В. Сміх і панування / С.В. Пролеев // Докса. – Вип. 7. – Одеса, 2005. – С.51–58.
58. Пролеев С.В. Подчинение и власть разума: парафраз Паскаля / С.В. Пролеев // Sententiae. – №1. – К., 2000. – С.35–43.

59. Пролесєв С.В. Буття та влада / С.В. Пролесєв // Філософські студії-Генеза'1999. – К.: Генеза'1999. – С. 16–21.
60. Процюк І. В. Влада як особлива категорія державознавства / І. В. Процюк // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. “Право”, 2012. – Вип. 18. – С. 138–144.
61. Рассел Б. Власть. Новый Социальный Анализ. – Лондон: UNWIN BOOKS; К.: “Стєп-ка”, 1996. – 240с.
62. Серкова В. В. Власть силы, сила власти: Сб. науч. Трудов / Московская гос. юридическая академия. – М.: Юрист, 1996. – 136 с.
63. Сибирцев В.А. Власть / В. А. Сибирцев. – М.: Аткара, 2010 (Саратов). – 348 с.
64. Смирнов Б.А. Власть : учеб. пособие / Б. А. Смирнов ; М-во внутрен. дел Рос. Федерации, Моск. ун-т. – М.: МУ МВД РФ, 2004. – 163 с.
65. Токвіль А. де Про демократію в Америці / З фр. пер. Г. Філіпчук, М. Москаленко. – К.: Всесвіт, 1999. – 590 с.
66. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности / М. Фуко; [пер. с фр.] – М.: Касталь, 1996. – 447 с.
67. Фуко М. Наглядати й карати. – К.: Основи, 1998. – 392 с.
68. Хабермас Ю. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма/ Ю. Хабермас // THESIS. – 1993, №2. – С. 123–136.
69. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб. : Наука, 200. – 389 с.
70. Халипов В.Ф. Энциклопедия власти / В.Ф. Халипов. – М.: Академический проект : Культура, 2005. – 1054 с.
71. Хейманс Дж. Новая власть: какие силы управляют миром – и как заставить их работать на вас / Дж. Хейманс, Г. Тиммс ; пер. с англ. – М.: Альпина Пабlishер, 2019. – 504 с

72. Хомелева Р. А. К построению онтологической концепции власти : теоретико-методологический подход / Р. А. Хомелева // Журнал социологии и социальной антропологии, 2000. – Т. III. – Вып. 1. – С. 2–12.

73. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади / Є. Цокур // Право України, 2009. – № 11. – С.132–138.

74. Шабанов М.О. Влада в політико-процесуальній площині розвитку: антропологічний контекст. / М.О.Шабанов // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.), Л.І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю.П. Аленін [та ін.] ; НУ ОЮА. – О.: Фенікс, 2011. – Вип. 12–18. – С 138–148.

75. Ярмолюк Я.С., Докаш О.Ю. Влада як інструмент політики чи соціальний феномен: історичний контекст [Електронний ресурс] / Я.С. Ярмолюк, О.Ю. Докаш // Всеукраїнська студентська наукова конференція “Наукова Україна”. – Режим доступу: http://globalnauka.com/naukova_ukraina/2870.html

76. Bachrach P., Baratz M.S. The Two Faces of Power / P. Bachrach, M.S. Baratz // American Political Science Review. – 1962, № 56. – P. 947–952.

77. Ball T. Transforming political discourse: political theory and critical conceptual history. Oxford: Blackwell, 1988.

78. Blau P. Exchange and Power in Social Life: with a New Introduction by Author / P. Blau. – New Brunswick, New Jersey. 2004. – 362 p.

79. Blau P. Differentiation of power // Political power: A reader in theory and research / Ed. by R.Bell, D.V.Edwards, R.Harrison. New York: Free Press, 1969.

80. Dahl R. A. Who Governs: Democracy and Power in an American City. New Haven: Yale University Press, 1961.

81. Dahl R. A. Lindblom C .E. Politics, Economics, and Welfare: Planning and Politico-Economic Systems Resolved into Basic Social Processes. New York: Harper Torchbooks, 1953.
82. Dahl R. A. A Preface to Democratic Theory. Chicago: Chicago University Press, 1956.
83. Dahl R. A. A Critique of the Ruling Elite Model // American Political Science Review. 1958. Vol. 52. No. 2. P. 463–469.
84. Dahl R. A. Further Reflections on “The Elitist Theory of Democracy” // Power:
85. Critical Concepts / Ed. by J. Scott. Vol. III. London: Routledge, 1994. P. 285–299.
86. Dahl R. A. After the Revolution? 2nd ed. New Haven: Yale University Press, 1990.
87. Emmett D. The Concept of “Power” / D. Emmett // Power. – New York: Athertom Press, 1971. – P. 78–103.
88. HabermasJ. Political Communication in Media Society: Does Democracy Still Enjoy an Epistemic Dimension? The Impact of Normative Theory on Empitical Research / J. Habermas // Communication Theory. – Vol. 16 (4). – P. 411–426.
89. Jurgen Habermas in Society and Politics: A reader / edited by Steven Seidman. – Boston : Beacon Press, 1989. – 324 p.
90. Lasswell H. Power and Personality / D. Harold Lasswell With a New Introduction by Peter de Leon. – New Jersey, 2009. – 278 p.
91. Lasswell H. Power and Personality. N.Y., 1948. – P. 228–231.
92. Noah E. Friedkin A Formal Theory of Social Power / N.E. Friedkin // Power: Critical Concepts; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 327–348.
93. Foucault M. The subject and Power / M. Foucault // Power: Critical Concepts; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 218–234.

94. Wartenberg T.E. The Forms of Power: From Domination to Transformation / T.E. Wartenberg. – Philadelphia: Temple University Press, 1990. – 253 p.

95. Wrong D. Some Problems in Defining. – “American Journal Sociology”, 1968, Vol. 73, №6, P. 674–681.

96. Wrong D. Power: Its forms, bases, and uses. Oxford: Basil Blackwell, 1988.

Тема 4. Політична влада як особливий вид владних відносин (2 год.).

1. Форми політичної влади.
2. Багатовимірність політичної влади.
3. Класифікація політичної влади.
4. Критерії класифікації політичної влади.
5. Ресурси політичної влади.

Завдання для самостійної роботи:

1. Назвіть сучасні тенденції в розвитку політичної влади.
2. Форми влади та їх типологічний аналіз.
3. Форми політичної влади за критерієм головного суб'єкта правління.
4. Основні підходи до типологізації політичної влади.
5. Утилітарні ресурси влади.
6. Силові ресурси влади.
7. Нормативні ресурси влади.

Контрольні запитання та завдання:

1. Визначте основні форми політичної влади.
2. Дайте пояснення феномену багато вимірності політичної влади.
3. Поясніть особливості застосування різних ресурсів політичної влади.
4. Обґрунтуйте вибір критеріїв класифікації політичної влади.

Рекомендовані джерела:

1. Антонюк О.В., Бойко С.С., Бондар Ю.В., Ващенко К.О., Волобуєв В. Етнократологічний словник / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К.: МАУП, 2007. – 576 с.
2. Воронов І. О. Феномен влади: горизонти людського і політичного виміру: Моногр. / І. О. Воронов; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: Генеза, 2005. – 287 с.
3. Пролеєв С.В. Буття та влада / С.В. Пролеєв // Філософські студії-Генеза'1999. – К.: Генеза'1999. – С.16–21.
4. Власть в жизни и наука о власти: словарь-справочник / [В.Ф. Халипов, А.Н. Шишкин, А.В. Богомолов и др.]; Под общ.ред. В. Ф. Халипова; Независимый науч. фонд “Ин-т проблем безопасности и устойчивого развития”, Кратол. центр. – М.: Витязь, 2004. – 440 с.
5. Желтов В.В. Теория власти : учеб.пособие: [для вузов] / В. В. Желтов. – 2-е изд., перераб. – М.: Флинта, 2008. – 582 с.
6. Коваль Б.И., Ильин М.В. Власть versus политика. – Полис. Политические исследования. 1991. – № 5. – С. 152.
7. Манн М. Власть в ХХІ столетии: беседы с Джоном А. Холлом.пер. с англ. К. Бандуровского; под ред. А. Смирнова. – М.: Изд. дом ВШЭ 2014. – 208 с.
8. Пролеєв, С. В. Метафізика влади [Текст]: монографія / С.В. Пролеєв – К.: Наук. Думка, 2005. – 324 с.
9. Сибирцев В.А. Власть / В. А. Сибирцев. – М.: Аткара, 2010 (Саратов). – 348 с.
10. Скорняков А.В. Власть как система: современный этап развития кратологии / А. В. Скорняков ; Федер. агентство по

образованию, Урал.акад. гос. службы, Фил. в г. Нижнем Тагиле. – Екатеринбург : УрАГС, 2010. – 170 с.

11. Смирнов Б.А. Власть : учеб. пособие / Б. А. Смирнов ; М-во внутрен. дел Рос. Федерации, Моск. ун-т. – М.: МУ МВД РФ, 2004. – 163 с.

12. Халипов В.Ф. Власть : (Основы кратологии) / В.Ф. Халипов. – Москва : Луч, 1995. –303 с.

13. Халипов В. Ф. Кратология как система наук о власти / В.Ф. Халипов. – М.: Республика, 1999. – 303 с.

14. Халипов В.Ф. Кратология – наука власти : концепция / В. Ф. Халипов ; Рос.муницип. акад. – М.: Экономика, 2002. – 367 с.

15. Халипов В.Ф. Кратология (наука о власти). Концепция науки – авторская учебная программа. – М.: РИО МНЮИ, 2001. – 208 с.

16. Халипов В.Ф. Власть: Кратологический словарь / В. Ф. Халипов. – М.: Республика, 1997. – 431 с.

17. Халипов В.Ф. Наука о власти. Кратология : учеб.пособие / В.Ф. Халипов ; Рос. Муницип. акад. – М.: Ось-89, 2002. – 443 с.

18. Халипов В.Ф.Энциклопедия власти / В.Ф. Халипов. – М.: Академический проект : Культура, 2005. – 1054 с.

19. Халипов В.Ф., Башаратьян М.К. Мир власти. – М.: ООО “Промиздат”, 2005. – 430 с.

20. Ярмолук Я.С., Докаш О.Ю. Влада як інструмент політики чи соціальний феномен: історичний контекст [Електронний ресурс] / Я.С. Ярмолук, О.Ю. Докаш // Всеукраїнська студентська наукова конференція “Наукова Україна”. – Режим доступу: http://globalnauka.com/naukova_ukraina/2870.html

21. Catlin G. E. G. The Science and Method of Politics / G. E. G. Catlin. – London : Taylor & Francis Group, 2019. – 374 p.

22. Galbraith J. K. The Anatomy of Power / J. K. Galbraith. – Boston : Houghton Mifflin Company, 1983. – 206 p.

Контрольні запитання до змістовного модуля №1

1. Виникнення та історичні передумови розвитку науки кратології.

2. Предмет науки про владу, її мета, завдання, функції та методи.

3. Політологія і кратологія: спільне та відмінне (Дж. Кетлін, М. Фуко, В. Халіпов).

4. Фундаментальні галузі кратології.

5. Концепт влади в Стародавньому світі.

6. Влада в добу Середньовіччя.

7. Еволюція уявлень про владу в Новий час.

8. Владознавчі ідеї Новітнього часу.

9. Формування та еволюція знань про владу в сучасній Україні.

10. Влада як поняття і як метафора. Природа влади.

11. Влада як універсальна характеристика людського буття.

12. Влада як окремий вид людських відносин (Р. Даль, М. Фуко).

13. Влада як продукт історичного розвитку (Конрад).

14. Влада (політична влада) як вольове відношення між людьми.

15. Влада як засіб комунікації (Г. Арендт, Ю. Габермас, Н. Луман).

16. Політика і влада. Особливості взаємодії та взаємовідносин (М. Вебер, З. Бауман).

17. Проблемність і складність у визначенні феномену “влади”.

18. Етимологія слова “влада”.

19. Влада і авторитет (Potentia, Potestas і Auktor).
20. Проблема співвідношення панування/підпорядкування, влада/вплив.
21. Влада і владні повноваження.
22. Влада як вольове відношення між людьми.
23. Засоби здійснення влади.
24. Властивості влади.
25. Форми влади.
26. Класифікація влади.
27. Ресурси влади.
28. Джерела і носії влади.
29. Форми влади та їх типологічний аналіз.
30. Влада поза людською спільнотою.
31. Особливості політичної влади.
32. Влада як інструмент політики.
33. Ресурси політичної влади.
34. Багатовимірність політичної влади. Форми політичної влади.
35. Одновимірний підхід до розуміння політичної влади (Р. Даль, Н. Полсбі, Р. Волфінджер, Р. Мерельман).
36. Двовимірний підхід до розуміння політичної влади (П. Бахрах, М. Барац).
37. Тривимірний підхід до розуміння влади (С. Льюкс, Т. Болл).
38. Концепція “Soft Power” і “Hard Power” (Дж. Най).
39. Право як політика влади (Р. Єринг).
40. Правові концепції влади у працях французьких дослідників (Ж. Веделя, М. Дюверже, Ж. Бурдо).
41. Тлумачення політичної влади як “чинності на службі ідеї” (Ж. Бурдо).
42. Класифікація історичних форм влади: анонімна, індивідуалізована, інституціолізована (з елементами індивідуалізованого типу влади).
43. Ознаки і принципи правової держави.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА №2

Тема 5. Концепції влади (2 год.)

1. Історична трансформація концептуальних підходів до дослідження явища влади.
2. Основні підходи до дослідження феномену влади.
3. Біхевіоралістська концепція влади (силова, ігрова, ринкова).
4. Телеологічна концепція влади.
5. Інструментальна концепція влади (О. Тоффлер).
6. Структурно-функціональна і системна концепція влади:
 - а) макропідхід (Д. Істон, Т. Парсонс);
 - б) мезопідхід (М. Крозьє);
 - с) мікропідхід (М. Роджерс і Т. Кларк).
7. Реляціоністська концепція влади (Дж. Картрайт, Дж. Френч та Б. Рейвен, П. Блау, Д. Хіксон, К. Хайнінгс, Д. Ронг).
8. Концепції влади в теорії раціонального вибору.
9. Комунікативна концепція влади (Ю. Габермас, Н. Луман).

Задання для самостійної роботи:

1. “Каузальна” концепція влади.
2. “Herrschaft” як заміна “соціально аморфного” поняття влади за М. Вебером.
3. Характеристика категорії “влада”.
4. Дві основні “традиції” феномену влади:
 - а) секційна (групова) концепція влади;

- b) несекційна концепція влади.
- 5. Влада крізь призму комунікативної дії.

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте категорію “влада” за напрямками:
 - a) характеристика індивіда;
 - b) міжперсональна конструкція;
 - c) ресурс;
 - d) причинна конструкція;
 - e) філософська категорія.
2. Назвіть основні концепції влади.
3. Зазначте основні підходи до розуміння влади в системній концепції.
4. Інтерпретуйте феномен влади в теорії “супротиву”.
5. Охарактеризуйте теорію “обміну ресурсами” за П. Блау, Д. Хіксоном, К. Хайнінгсом.
6. Дайте визначення владі в теорії “розподілу зон впливу” Д. Ронга.

Рекомендовані джерела:

1. Арендт Х. Vita active, или О Деятельной жизни / Х. Арендт / пер. с нем. И англ. В. В. Биbihина. – СПб. : Алетейя, 2000. – 348 с.
2. Арендт Х. Философия как политика / Х. Арендт // Вестн. Моск. Ун-та. – 1991. – № 6. – С. 72–79. – (Серия 7. Философия).
3. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.
4. Болл Т. Власть / Т. Болл // Полис. – 1993. – № 5. – С. 36–42.
5. Болл Т. Власть [Електронний ресурс] / Т Болл // Сетевой портал журнала “ПОЛИС”. – Режим доступа:

http://www.polisportal.ru/files/File/puvlication/Starie_publicacii_Polisa/B/1993-5-Boll-Vlast.pdf

6. Бульбенюк С. С. Феномен політичної влади крізь призму дихотомій “влада – особа”, “влада – панування”, “влада – управління” / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : Щоквартальний науковий журнал. – 2009. – №4. – С. 136–140.

7. Бульбенюк С. С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями [Текст] / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: оквартальний науковий журнал. – 2010. – № 1. – С. 155–159.

8. Бульбенюк С. С. Основні проблеми політичного дискурсу влади [Текст] / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал. – 2010. – № 3. – С. 178–182.

9. Бурдые П. Социальное пространство и символическая власть / П. Бурдые. – М.: Начала, 1994. – 288 с.

10. Бурковський П. Проблема визначення влади у ХХ ст. Реконструкція відносин панування у критичних концепціях А. Грамші і Франкфуртської школи / П. Бурковський // Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 70–83.

11. Власть: очерки современной политической философии Запада / В.В. Мшвениерадзе, И.И. Кравченко, Е.В. Осипова, А.Л. Алюшин, В.Н. Порус, Л.Г. Ионин, В.А. Подорога (ред.-сост.), Н.С. Автономова, М.К. Рыклин. – М.: Наука, 1989. – 328 с.

12. Воронов І. О. Феномен влади: горизонти людського і політичного виміру: Моногр. / І. О. Воронов; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: Генеза, 2005. – 287 с.

13. Горлов А.Ф., Корольок В.О., Лавренюк С.І., Шевчук Ю.В. Еволюція влади: (зб. Публікацій). – 2-ге видання, доп. – К.: Київська правда, 2008. – 543 с.

14. Дегтярев А. А. Политическая власть как регулятивный механизм социального общения / А. А. Дегтярев // Полис. – 1996. – № 3. – С. 108–120.
15. Дем'яненко Б.Л. Розвиток кратологічних знань в Україні: монографія / Б. Л. Дем'яненко. – Корсунь-Шевченківський: Гавришенко В.М., 2011. – 794 с.
16. Желтов, В.В. Теория власти : учеб.пособие: [для вузов] / В. В. Желтов. – 2-е изд., перераб. – М.: Флинта, 2008. – 582 с.
17. Зайдель М. І. Сучасні та постмодерністські концепції природи та еволюції влади / М. І. Зайдель // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна – Х.: Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2010. – № 912: сер. “Питання політології”, вип. 17. – С. 49–55.
18. Здравомыслов А.Г. Проблема власти в современной социологии / А.Г. Здравомыслов // Многообразие интересов и институты власти / Отв. ред. А.Г.Здравомыслов. М.: Луч, 1994.
19. Келтнер Д. Парадокс власти: как обретают и теряют влияние / Д. Келтнер; пер. с англ. Ю. Гольдберга. – М.: КоЛибри, Азбука-Аттикус, 2016. – 184 с.
20. Конфисахор А.Г. Психология власти / А.Г. Конфисахор (2-е изд.) – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.
21. Копилов В. О. Влада – експлікація ортодоксального реляціоніста / В. О. Копилов // Гуманітарний часопис. – 2007. – № 2. – С. 84–98.
22. Кострюков С. В. Влада як результат координації колективних дій / С. В. Кострюков // Гілея : науковий вісник. – 2015. – Вип. 103. – С. 151–155.
23. Ледаев В.Г. Современные концепции власти: аналитический обзор / В.Г. Ледаев // Социологический журнал, 1996. – № 3–4. – С. 109–126.
24. Ледаев В.Г. Власть: концептуальный анализ [Текст] / В. Г. Ледаев. – М. : РОССПЭН, 2001. – 384 с.

25. Ледяев В.Г. Формы власти: типологический анализ [Электронный ресурс] / В.Г. Ледяев // Правоведение и политология. – Режим доступа: <https://pravo33.wordpress.com/2012/02/07/%D0%B2-%D0%B3-%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D1%8F%D0%B5%D0%B2-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%8B-%D0%B2%D0%B5%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8/>

26. Ледяев В.Г. Кто правит? Дискусия вокруг концепции власти Роберта Даля / В.Г. Ледяев // Социологический журнал. – 2002. – №3. – С. 31–68.

27. Луман Н. Власть / Н. Луман; [пер. с нем.]. – М.: Праксис, 2001. – 256 с.

28. Льюкс С. Власть: Радикальный взгляд. – М.: Издательский дом Гос. ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – 240 с.

29. Манн М. Власть в XXI столетии: беседы с Джоном А. Холлом. пер. с англ. К. Бандуровского; под ред. А. Смирнова. – М.: Изд. дом ВШЭ 2014. – 208 с.

30. Олсон М. Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп. – К.: Лібра, 2004. – 272 с.

31. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. – М.: Академический Проект, 2000. – 880 с.

32. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс // Альманах “Thesis”. – Том 1. – Вип. 2. – М.: 1993. – С. 94–122.

33. Парсонс Т. Система современных обществ / Т. Парсонс; [пер. с англ.] – М.: Аспект Пресс, 1998. – 270 с.

34. Парсонс Т. О понятии “политическая власть” / Т. Парсонс // Антология мировой политической мысли. В 5 т. Т. 2: Зарубежная политическая мысль: XX в.; [отв. ред. Т.А. Алексеева]. – М.: Мысль, 1997. – С. 478–487.

35. Сибирцев В.А. Власть / В. А. Сибирцев. – М.: Аткара, 2010 (Саратов). – 348 с.
36. Смирнов Б.А. Власть : учеб. пособие / Б. А. Смирнов ; М-во внутрен. дел Рос. Федерации, Моск. ун-т. – М.: МУ МВД РФ, 2004. – 163 с.
37. Скотт Дж. Оружие слабых: обыденные формы сопротивления крестьян / Дж. Скотт // “Крестьяноведение. Теория. История. Современность” –М.: Аспект-Пресс, 1996. – С. 26–59.
38. Тоффлер Э. Метаморфозы власти = Powershift: Knowledge, Wealth and Violence at the Edge of the 21st Century, 1990. – М.: АСТ, 2004. – 672 с.
39. Тоффлер Э. Третья волна = The Third Wave, 1980. – М.: АСТ, 2010. – 784 с.
40. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности / М. Фуко; [пер. с фр.] – М.: Касталь, 1996. – 447 с.
41. Хабермас Ю. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма / Ю. Хабермас // THESIS. – 1993. – №2. – С. 123–136.
42. Халипов В.Ф. Энциклопедия власти / В.Ф. Халипов. – М.: Академический проект : Культура, 2005. – 1054 с.
43. Холод В. “Мінімальна” концепція невидимого максимуму влади / В. Холод // Наукові записки / Збірник. – К. : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2005 / Сер. “Політологія і етнологія”. – Вип. 27. – С. 190.
44. Хомелева Р. А. К построению онтологической концепции власти: теоретико-методологический подход / Р. А. Хомелева // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2000. – Т. III. – Вып. 1. – С. 2–12.
45. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади / Є. Цокур // Право України. – 2009. – № 11. – С.132–138.

46. Цюрупа М.В. Поняття “м’якої сили” в структурі влади сучасної держави / М. В. Цюрупа // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України / редкол. : Ю. А. Левенець (голова) та ін. – Вип. 36 : Курасівські читання – 2007 : Влада і суспільство в сучасній Україні : механізми взаємодії. – К. : Знання України, 2007. – С. 47–59.

47. Швери Р. Теория рационального выбора: аналитический обзор / Р. Швери // Социологический журнал, 1995. Том. 0. №2. – С. 43–56.

48. Яцура К.Г. Концепція політичної влади в соціології Т. Парсонса / К.Г. Яцура // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна, серія “Питання політології”. – 2010. – Вип. 17 (№912). – С. 54–62.

49. Arendt H. Communicative power // Power / Ed. by S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.

50. Arrow K.J. Social choice and individual values. New York, 1951.

51. Bachrach P., Baratz M. Power and Poverty: Theory and Practice. Oxford: Oxford University Press, 1970.

52. Barry B. Power: An economic analysis // Power and political theory: “Some European perspectives” / Ed. by B.Barry. London: Wiley, 1976.

53. Baldwin D. Paradoxes of power. New York: Basil Blackwell, 1989.

54. Baldwin D.A. Power and social exchange // The American Political Science Review. 1978. V.72. N 4.

55. Bierstedt R. An analysis of social power // American Sociological Review. 1950. Vol.1.

56. Blau P. Exchange and Power in Social Life: with a New Introduction by Author / P. Blau. – New Brunswick, New Jersey. 2004. – 362 p.

57. Dahl R. Power as the control of behavior //Power / ed. by S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.

58. Dahl R. The concept of power // *Political Power: A reader in theory and research* / Ed. by R.Bell, D.V.Edwards, R.Harrison. New York: Free Press; London: Collier-Macmillan, 1969.
59. Digester P. The fourth face of power // *The Journal of Politics*. 1992. V.54. N 4.
60. Elster J., Hylland A. *Foundations of social choice theory*. Oslo, 1992.
61. Emmett D. The Concept of “Power” / D. Emmett // *Power*. – New York: Athertom Press, 1971. – P. 78–103.
62. Friedkin E. A Formal Theory of Social Power / N.E. Friedkin // *Power: Critical Concepts*; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 327–348.
63. Foucault M. The subject and Power / M. Foucault // *Power: Critical Concepts*; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 218–234.
64. Foucault M. Disciplinary power and subjection // *Power* / Ed. By S. Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.
65. Habermas J. Hannah Arend's communications concept of power // *Power* / Ed. by S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.
66. Harsanyi H.J. Rational behaviour and bargaining equilibrium in games and social situations. Cambridge, 1977.
67. Jurgen Habermas in *Society and Politics: A reader* / edited by Steven Seidman. – Boston : Beacon Press, 1989. – 324 p.
68. Lasswell H. *Power and Personality* / D. Harold Lasswell with a New Introduction by Peter de Leon. – New Jersey, 2009. – 278 p.
69. Lasswell H.D., Kaplan A. *Power and society*. New Haven: Yale University Press, 1950.
70. Lukes S. *Power: A radical view*. Basingstoke and London: Macmillan, 1974.
71. Lukes S. *Power and authority* // *A History of sociological thought* / ed. by T.B.Bottomore, R.Nisbet. London: Heineman, 1978.

72. Margolis H. Selfishness, altruism and rationality. Cambridge: Cambridge University Press, 1982.
73. Olson M. The logic of collective action. Cambridge: Cambridge University Press, 1965.
74. Parsons T. Power and the social system // Power / Ed. By S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.
75. Sen A.K. Collective choice and social welfare. San Francisco: Holder-Day, 1970.
76. Simon H.A. A behavioural model of rational choice // Quarterly Journal of Economics. 1955. February. V.69. P 99–118.
77. Weber M. The theory of social and economic organization / ed. by T. Parsons. Glencoe: The Free Press, 1957.
78. Weber M. Basic concepts in sociology. New York: The Citadel Press, 1962.

Тема 6. Групи інтересів в сучасних суспільствах. Недержавні види влади (2 год.)

1. Недержавні види влади.
2. Поняття групи інтересів, групи тиску і лобістські групи.
3. Основні підходи дослідження груп інтересів в системі влади.
4. Класифікація груп інтересів.
5. Концептуальні підходи до дослідження лобізму.
6. Явище клієнтелізму. Патрон-клієнтські відносини.

Задання для самостійної роботи:

1. Основні виміри дослідження груп інтересів:
 - а) Групи інтересів як політичні актори;
 - б) Проблема артикуляції інтересів в системі “держава – групи інтересів”;
 - с) Особливості впливу груп інтересів на процес прийняття управлінських рішень.
2. Концепт “держава в державі” (“Imperium in imperio”).

3. Теорія “паралельної”/“глибинної” держави.
4. Поняття “корпоративний переворот”.
5. Корпорації як суб’єкти політичної влади в сучасному світі.
6. Клієнти як альтернатива формалізований системі влади в сучасних суспільствах.

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте основні підходи до розуміння груп інтересів.
2. Обґрунтуйте необхідність дослідження корпорацій як суб’єкта державно-управлінських відносин.
3. Порівняйте лобістські групи і групи тиску.
4. Класифікуйте та охарактеризуйте основні форми лобізму.
5. Охарактеризуйте явище клієнтелізму як неформальної системи владних відносин.
6. Запропонуйте власні приклади недержавних видів влади. Чи можуть недержавні види влади стати політичними?

Список рекомендованих джерел:

1. Беляева И. Ю. Капитал финансово-промышленных структур: теория и практика / И. Ю. Беляева, М. А. Эскиндаров. – М. : ФА, 1998. – 304 с.
2. Биковець В. І. Лобізм у системі представництва інтересів / В. І. Биковець // Політичний менеджмент. – 2006. - № 5 (20). – С. 32–46.
3. Бусыгина И. “Невидимая рука”: корпоративный лоббизм в Европейском Союзе [Электронный ресурс] / И. Бусыгина // Неприкосновенный запас. – 2006. – № 4–5. – Режим доступа : <http://magazines.russ.ru/nz/2006/48/bu12.html>
4. Валлерстайн И. Буржуа(зия) как концепция и реальность : пер. с англ. / И. Валлерстайн // Расса, нация,

класс. Двусмысленные идентичности / И. Валлерстайн, Э. Балибар. – М. : Логос-Альтера ; ЕССЕ Номо, 2003. – С. 160–181.

5. Василенко А. И. Правовое регулирование лоббизма в Канаде / А. И. Василенко // Вестник Пермского университета. Юридические науки. – 2014. – № 2 (24). – С. 30–31.

6. Верней О. Є. Особливості діяльності промислово-фінансових груп: зарубіжний досвід та українські перспективи / О. Є. Верней // Регіон. економіка. – 2008. – № 3. – С. 127–132.

7. Вільсон Є. Політичні організації в Україні / Є. Вільсон, В. Якушин // Сучасність. – 1992. – № 5. – С. 162–167.

8. Воробйов Є. М. Перспективи розвитку транснаціональних фінансово-промислових груп на пострадянському просторі / Є. М. Воробйов, В. Г. Золотухін // Вчені записки Харківського гуманітарного інституту “Народна українська академія”. – Т. 9 / Харк. гуманіт. ін-т “Народна укр. акад.” ; голов. ред. В. І. Астахова. – Харків : [б. в.], 2003. – С. 261–268.

9. Газізов М. Сутнісні характеристики розвитку лобізму у наднаціональних організаціях (Європейський Союз) / М. Газізов // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2015. – Вип. 17. – С. 9–24.

10. Галстян А. С. Армянское лобби в США: формирование и основные направления деятельности (1915–2014 гг.) [Электронный ресурс] : дис. ... канд. ист. наук / Галстян А. С. – Томск, 2015. – Режим доступа: http://www.tsu.ru/science/disadvice/announcement_of_the_dissertations_in_the_tsu.php

11. Гильфердинг Р. Финансовый капитал: новейшая фаза в развитии капитализма : пер. с нем. / Р. Гильфердинг. – Изд. 7-е. – М. : Книжный дом “ЛИБРОКОМ”, 2011. – 480 с.

12. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс. – Київ : Основи, 1999. – 726 с.

13. Гражевська Н. І. Еволюція сучасних економічних систем / Н. І. Гра-жевська. – Київ : Знання, 2011. – 286 с.
14. Дембицкий С. Г. Институт лоббирования в системе функционального представительства групп экономических интересов / С. Г. Дембицкий // Вест. МГОУ. Серия “Экономика”. – 2010. – № 4. – С. 10–30.
15. Джордан Г. Группы давления, партии и социальные движения: есть ли потребность в новых разграничениях? / Г. Джордан // Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – № 1.
16. Дюверже М. Партийная политика и группы давления. Сравнительное введение / М. Дюверже // Социально-гуманитарные знания. – 2000. – № 4. – С. 261–271.
17. Дюверже М. Политические партии; пер. с. фр. / М. Дюверже. – М. : Академ. проект, 2000. – 538 с.
18. Жихарцева О. О. Зарубіжний досвід діяльності фінансово-промислових груп та можливості його використання в Україні/ О. О. Жихар-цева // Наук. вісн. НЛТУ України, 2016. – Вип. 26.2. – С. 196–203.
19. Жихарцева О. О. Фінансово-промислові групи: поняття, структура та типи / О. О. Жихарцева // Наук.вісн. НЛТУ України, 2016. – Вип. 26.6. – С. 235–242.
20. Зубченко Л. Евролоббизм: стратегия и способы действия. Дайджест мирового опыта / Л. Зубченко // Экономика и жизнь. – 1994. – Янв. (№ 4). – С. 14.
21. Истон Д. Категории системного анализа политики / Д. Истон // Политология : хрестоматия / [сост. : проф М. А. Василик, доц. М. С. Вершинин]. – М. : Гардарики, 2001. – С. 319–331.
22. Козер Л. Функции социального конфликта / Л. Козер ; Л. Г. Ионин (общ.ред.), О. Назарова (пер. с англ.). – М. : Идея-Пресс, 2000. – 208 с.
23. Кремянская Е. А. Правовые аспекты регулирования лоббизма в Соединенных Штатах Америки и Канаде / Е. А.

Кремянская // Вест. МГИМО Ун-та. – 2014. – № 2 (35). – С. 164–165.

24. Лавренов Д. А. Основні моделі політичного лобіювання та їх особливості / Д. А. Лавренов // Гілея: Науковий вісник : зб. наук.пр. – Київ, 2015. – Вип. 94. – 312 с.

25. Лавренов Д. А. Фінансово-промислові групи як суб'єкти політичного лобіювання в Україні / Д. А. Лавренов // Перспективи : соц.-політ. журн. Філософія, політологія, соціологія. – № 4. – 2015. – 180 с.

26. Лаптев В. А. Предпринимательские объединения: холдинги, финансово-промышленные группы, простые товарищества : монография / В. А. Лаптев. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 94 с.

27. Лейпхарт А. Демократия в многосоставных обществах: сравнительное исследование / А. Лейпхарт ; пер. с англ. под ред. А. М. Салмина, Г. В. Каменской. – М. : Аспект Пресс, 1997. – 287 с.

28. Лейпхарт А. Многосоставные общества и демократические режимы / А. Лейпхарт // Полис, 1992. – № 1–2. – С. 217–225.

29. Липсет С. М. Политическая социология / С. М. Липсет // Американская социология: перспективы, проблемы, методы / пер. с англ. В. В. Воронина. – М. : Прогресс, 1972. – С. 203–219.

30. Меньшенина Н. Н. Лоббизм [Электронный ресурс]: курс лекций / Н. Н. Меньшенина, М. В. Пантелеева. – Екатеринбург : Изд-во Урал.федерал. ун-та, 2016. – Режим доступа:

http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/43629/1/978-5-7996-1806-3_2_016.pdf

31. Милейковский А. Г. Буржуазия / А. Г. Милейковский, Н. Н. Ку-чинский // Большая Советская Энциклопедия. – Т. 4: БРАСОС-ВЕШ. – М.: Сов.энцикл., 1971. – С. 127–129.

32. Михельс Р. Социология политических партий в условиях демократии / Р. Михельс // Диалог. – 1990. – № 3. – С. 30–33.

33. Мовсесян А. Г. Транснационализация в мировой экономике / А. Г. Мовсесян. – М.: Финанс. акад. при Правительстве РФ, 2001. – 316 с.

34. Немчинов І. Лобіювання як форма діалогу з владою / І. Немчинов // Контекст, 2002. – № 2. – С. 9–12.

35. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики : монография / Д. Норт ; пер. с англ. А. Н. Нестеренко. – М. : Фонд экон. кн. “НАЧАЛА”, 1997. – 190 с.

36. Пасхавер О. Й. Світовий досвід для України: взаємовідносини капіталу з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, Л. З. Суплін ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2004. – 90 с.

37. Пасхавер О. Й. Світовий досвід для України: взаємовідносини великого капіталу з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеев. – Київ: Центр екон. розвитку, 2007. – 68 с.

38. Перегудов С. П. Крупная корпорация как субъект публичной политики : учеб. пособие для вузов / С. П. Перегудов ; Гос. ун-т “Высш. шк. экономики”. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 163 с.

39. Пикетти Т. Капитал в XXI веке / Т. Пикетти ; пер. с англ. А. А. Дунаев. – М. : Ад Маргинем Пресс, 2015. – 592 с.

40. Процун Н. М. Зарубіжний досвід функціонування фінансово-промислових груп та можливості його імплементації в Україні / Н. М. Процун // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия “Экономика и управление”. – 2012. – Т. 25 (64). – № 1. – С. 154–162.

41. Рахманов О. А. Проблема формування верстви власників крупного капіталу в соціологічних концепціях

капіталізму / О. А. Рахманов // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ: Логос, 2011. – Вип. 13. – С. 47–55.

42. Рахманов О. А. Формування політичної суб'єктності власників крупного капіталу в Україні / О. А. Рахманов // Вісник НТУУ “КПІ”. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. пр. – 2012. – № 1 (13). – С. 48–56.

43. Рахманов О. Власники великого капіталу як суб'єкт соціально-економічних перетворень в Україні : монографія / О. Рахманов. – Київ : Ін-т соціології НАН України, 2012. – 376 с.

44. Рейтерович В. І. Особливості функціонування фінансово-політичних груп інтересіву системі публічної політики [Електронний ресурс] / В. І. Рейтерович // Державне управління: удосконалення та розвиток. – № 5. – 2011. – Режим доступу :<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=>

45. Рейтерович І. В. Російський досвід взаємовідносин держави та великого капіталу: уроки для України [Електронний ресурс] / І. В. Рейтерович // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2011. – № 4. – Режим доступу :<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=277>

46. Руденкова Д. Э. Лоббизм в Европейском Союзе: политические аспекты регулирования [Электронный ресурс] / Д. Э. Руденкова : дис. на соискание учен. степени канд. полит. наук. – М., 2016. – Режим доступа: http://www.imemo.ru/files/File/ru/dis/2016_001_Rudenkova_DIS.pdf

47. Сабанадзе Ю. В. Группы интересов у переходных обществах : монография / Ю. В. Сабанадзе. – Київ : Логос, 2009. – 208 с.

48. Селеньи И. Построение капитализма без капиталистов. Образование классов и борьба элит в посткоммунистической Центральной Европе / И. Селеньи, Г. Эял, Э. Тоунсли. – Киев :

Ин-т социологии НАН Украины ; Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2008. – 320 с.

49. Семененко И. С. Группы интересов на Западе и в России / И. С. Семененко. – М. : ИМЭМО РАН, 2001. – 214 с.

50. Сиволап Л. А. Можливості імплементації в Україні зарубіжного досвіду функціонування фінансово-промислових груп / Л. А. Сиволап // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2015. – Вип. 2(1). – С. 79–83.

51. Современный капитализм: политические отношения и институты власти / отв. ред. С. П. Перегудов. – М.: Наука, 1984. – 336 с.

52. Стародубровская И. Финансово-промышленные группы: иллюзии и реальность / И. Стародубровская // Вопр. экономики. – 1995. – № 5. – С. 135–146.

53. Стожок О. З. Фінансово-промислові групи в Україні та організаційні механізми їх удосконалення / О. З. Стожок // Вісн. Житомир. держ. технолог. ун-ту. Серія: Екон. науки. – 2009. – № 1 (47). – С. 205–207.

54. Сушко О. Українські фінансово-промислові групи в політико-економічних процесах / О. Сушко, О. Лісничук // Екон. часопис ХХІ. – 2003. – № 6. – С. 33–37.

55. Телешун Я. С. Клієнтелізм як складова функціонування фінансово-політичних груп / Я. С. Телешун // Політичне життя (Political Life) : зб. наук.пр. – Вінниця: Вид-во Дон.нац. ун-ту ім. Василя Стуса. – 2017. – № 3. – С. 79–83.

56. Телешун Я. С. Особливості функціонування фінансово-політичних груп у системі публічної політики: реалії України / Я. С. Телешун // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. пр. – Київ ; Одеса : Типографія “Айс Принт”, 2016. – № 1/2 (29/30). – С. 137–142.

57. Тихомирова Є. Б. Технологія зв'язків з владою: міжнародний досвід лобіювання / Є. Б. Тихомирова // Вісн. Львів. ун-ту. – 2001. – Вип. 6. – С. 235–244.

58. Тихомирова Є. Лобізм як складова міжнародного PR / Є. Тихомирова // Політ. менеджмент. – 2005. – № 1 (10). – С. 143–151.

59. Томенко М. Олігархічні групи як суб'єкти політичного процесу: методологічні аспекти / М. Томенко // Універсум. – 2000. – № 11–12 (85–86). – 65 с.

60. ФПГ как модель взаимодействия реального и финансового секторов экономики : реальный опыт // Еженедельный аналитический обзор. – 1999. – № 2. – С. 21–24.

61. Цвих В. Ф. Групи інтересів / тиску: визначення, класифікація, межі функціонування та розрізнення / В. Ф. Цвих ; Біб-ка Київ. міськ. орг. Народ.-демократ. партії. – Київ, 2002. – 18 с.

62. Цвих В. Ф. Групи інтересів, їх інститути та організації в громадянському суспільстві / В. Цвих // Людина і політика, 2002. – № 3. – С. 33–46.

63. Цвих В. Сучасні підходи до визначення сутності та меж функціонування груп інтересів/тиску / В. Цвих // Людина і політика, 2002. – № 1. – С. 41–53.

64. Чашихин Б. Д. Лоббизм и группы специальных интересов / Б. Д. Чашихин // Вестн. Моск. гос. лингвистич. ун-та. Серия: Общественные науки, 2012. – № 25 (658). – С. 261–275.

65. Шамхалов Ф. И. Лоббизм во взаимодействиях государства и бизнеса (материалы к лекциям и семинарам) / Ф. И. Шамхалов // Рос.экон. журн., 1999. – № 1. – С. 103–110.

66. Auyero J. The Logic of Clientelism in Argentina: An Ethnographic Account / J. Auyero // Latin American Research Review. – 2001. – N 3. – P. 55–81.

67. Bell D. The End of Ideology: On the Exhaustion of Political Ideas in the Fifties / D. Bell. – Cambridge, Mass : Harvard University Press, 2000. – 501 p.

68. Bouwen P. Lobbying versus Litigation: Political and Legal Strategies of Interest Representation in the European Union / P. Bouwen, M. McCown // Journal of European Public Policy. – 2007. – Vol.14 (3). – P. 422–443.

69. Cawson A. Big Firm as Political Actors / A. Cawson // Participation and Policy-making in the European Union. – Oxford, 1997. – P. 185–205.

70. Dahrendorf R. Class and class conflict in industrial society / R. Dahrendorf. – London : Taylor & Francis, 1972. – 336 p.

71. Davis L., North D. Institutional Change and American Economic Growth. Cambridge. 1971.

72. Eisenstadt S. N. Patrons, clients and friends. Interpersonal relations and the structure of trust in society / S. N. Eisenstadt, L. Roniger. – Cambridge, 1984.

73. Fukuyama F: What is Corruption? [Електронний ресурс] // Against Corruption: a collection of essays. – Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/publications/against-corruption-a-collection-of-essays/against-corruption-a-collection-of-essays>

74. Klitgaard R. Controlling corruption / Robert Klitgaard. – University of California Press, 1988. – 220 p.

75. Thomas C. First World Interest Groups: A Comparative Perspective / C. Thomas. – Westport, Connecticut, London : Greenwood Press, 1993.

Тема 7. Особливості формування і здійснення влади в Україні (2 год.)

1. Поняття політичної, державної та публічної влади.
2. Особливості публічної політики, її зміст та функції.
3. Групи інтересів у політичному процесі сучасної України.

4. Громадянське суспільство та публічна політика в Україні.

5. Засоби масової інформації як “четверта неформальна гілка публічної влади”.

6. Проблеми та перспективи формування партнерської взаємодії влади, бізнесу, громадянського суспільства в Україні.

Задання для самостійної роботи:

1. Реалізація системи стримувань і противаг в Україні.
2. Влада громадянського суспільства.
3. Політичні партії в системі державної влади.
4. Органи державної влади України, їх функції та повноваження.
5. Проблеми організації державної влади в Україні.
6. Проблема взаємопроникнення політичної і економічної влади в Україні.

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте співвідношення політичної та державної влади.
2. Наведіть приклади концептуальних підходів до визначення поняття “публічна політика” і “публічна влада”.
3. Виокреміть основні етапи становлення організації державної влади в Україні.
4. Проаналізуйте історичні традиції виборності влади в Україні.
5. Охарактеризуйте основні механізми функціонування представництва інтересів та забезпечення публічної політики в Україні.
6. Запропонуйте власну модель взаємовіносин влади, громадянського суспільства і бізнесу в Україні.

Список рекомендованих джерел:

1. Аслунд А. Україна. Що пішло не так і як це виправити / Андерс Аслунд ; [пер. з англ. В. Губенко та ін.]. – Київ: Києво-Могилян. акад. : Ін-т міжнар. економіки Петерсона, 2015. – 292 с.

2. Бакуменко В. Д. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління / В. Д. Бакуменко, С. А. Попов // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 43. – С. 21–28.

3. Бабінова О. О. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування з громадськістю як предмет теоретичного аналізу / О. О. Бабінова // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2004. – № 3. – С. 345–353.

4. Бабич О. Реформування системи місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: сьогодення та перспективи / О. Бабич // Часоп. Київ. Ун-ту права, 2009. – № 2. – С. 110–116.

5. Бандурка О. М., Греченко В. А. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть / О. М. Бандурка, В. А. Греченко ; Університет внутрішніх справ. – Х. : [б.в.], 2000. – 304 с

6. Безсмертний Р. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні / р. Безсмертний // Проблеми трансформації територіальної організації влади: зб. Матеріалів та док. / наук. ред. М. Пухтинський. – Київ : Атіка, 2005. – С. 222–237.

7. Бенджамен Б. Сильна демократія: політика учасницького типу / Б. Бенджамен // Демократія : антологія / О. Проценко. – Київ:Смолоскип, 2005. – 1108 с.

8. Береза А. В.Реформування публічної влади: сучасні концепції та політична практика : монографія / А. В. Береза; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Логос, 2012. – 359 с.

9. Бержанір А. Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах / А. Л. Бержанір // Сталий розвиток економіки, 2013. – № 3. – С. 18–21.

10. Больові точки української демократії. Розподіл повноважень між гілками влади у трикутнику “президент – парламент – уряд” // “Больові точки” української демократії. – Київ, 2002. – С. 18–28.

11. Вільсон Є. Політичні організації в Україні / Є. Вільсон, В. Якушин // Сучасність, 1992. – № 5. – С. 162–167.

12. Волошенюк В. В. Сучасна організація ФПГ в Україні та перспективи її розвитку / В. В. Волошенюк, Н. І. Литвиненко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. – Вип. 31–3 (117). – Донецьк : ДонНТУ, 2007. – С. 34–38.

13. Воробйов Є. М. Перспективи розвитку транснаціональних фінансово-промислових груп на пострадянському просторі / Є. М. Воробйов, В. Г. Золотухін // Вчені записки Харківського гуманітарного інституту “Народна українська академія”. – Т. 9 / Харк. гуманіт. ін-т “Народна укр. акад.” ; голов. ред. В. І. Астахова. – Харків : [б. в.], 2003. – С. 261–268.

14. Воронов І. О. Громадянське суспільство і влада / І. О. Воронов // Людина і політика, 2003. – № 1 (25). – С. 31–41.

15. Гальчинський А. С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу / А. С. Гальчинський. – Київ : Українські пропілеї, 2001. – 320 с.

16. Гальчинський А. С. Помаранчева революція і нова влада / А. С. Гальчинський // Інститут стратегічних оцінок. – К.: Либідь, 2005. – 368 с.

17. Глазунов В. В. Демократические и олигархические тенденции в условиях современного политического рынка / В. В. Глазунов // Культурологічний вісник : наук.-теорет. щоріч. Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя : Просвіта, 2006. – Вип. 18. – С. 87–93.

18. Глазунов В. В. Олигархические трансформации : монография / В. В. Глазунов. – Запорожье : КПУ, 2011. – 364 с.
19. Гогвуд Р. Аналіз політики для реального світу / Р. Гогвуд, Л. Ган. – Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2004. – 396 с.
20. Голіченко О. Механізми впливу недержавних організацій на державні структури [Електронний ресурс] / О. Голіченко // Школа політичної аналітики. – Режим доступу: <http://www.spa.ukma.kiev.ua/article.php?story=20040513122124601>
21. Гражевська Н. І. Еволюція сучасних економічних систем / Н. І. Гра-жевська. – Київ : Знання, 2011. – 286 с.
22. Данкин Д. Доверие = Trust : Политологический аспект / Д. Данкин. – М. : ИнтелТех, 1999. – 237 с.
23. Діденко О. Ефективність політичних партій: проблеми та перспективи / О. Діденко // Парламент, 2007. – № 1.
24. Дуцик Д. Політична журналістика / Д. Дуцик. – Київ : Видавн. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2005. – 138 с.
25. Єгіозар’ян А. Г. Особливості мережевого врядування у сфері публічної політики та управління / А. Г. Єгіозар’ян // Ефективність державного управління, 2015. – Вип. 44 (1). – С. 118–124.
26. Жаліло Я. А. Корпоративні інтереси і вибір стратегічних пріоритетів економічної політики / Я. А. Жаліло, В. С. Лупацій, А. Ю. Сменковський. – Київ : НІСД, 1999. – 60 с.
27. Загородній Ю. Дослідження громадянського суспільства: модель нормативних досягнень / Ю. Загородній // Політичний менеджмент, 2004. – № 3. – С. 10–19.
28. Задорожнюк Э.Г. (отв. ред.) Власть-общество-реформы. Центральная и Юго-Восточная Европа. Вторая половина XX века / РАН; Институт славяноведения. – М.: Наука, 2006. – 442 с.

29. Зарубіжний досвід організації роботи місцевої влади : монографія / М. О. Пухтинський, П. В. Ворона, О. В. Власенко та ін. ; за заг. ред. П. В. Ворони. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. – 280 с.

30. Зеленько Г. Громадянське суспільство проти фінансово-промислових груп та держави: що змінилося після Революції Гідності? / Г. Зеленько // Агора, 2017. – № 19–20. – С. 16–20.

31. Зущик Ю. Лобізм – корупція – реформи / Ю. Зущик // Контекст, 2001. — № 7. – С. 20.

32. Інструменти та механізми впровадження публічної політики в Україні : навч. посіб / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2018. – 240 с.

33. Інституційні зміни політичної системи України: оцінка стану та напрями оптимізації : аналіт. Доп. / за ред. д-ра політ. наук, проф. Г. І. Зеленько. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 164 с.

34. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016–2020. – Київ : Ваіте, 216. – 280 с.

35. Інформаційна політика України: європейський контекст / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко та ін. – Київ : Либідь, 2007. – 360 с.

36. Калініченко М. Влада громадянського суспільства : монографія / М. Калініченко. – Суми : ВТД “Універ. кн.”, 2006. – 175 с.

37. Кіндратець О. Нові форми взаємодії держави і громадянського суспільства / О. Кіндратець // Людина і політика, 2004. – № 1. – С. 42–48.

38. Козлов К. І. Політична модернізація: імплементація принципів Good Governance / К. І. Козлов // Теорія та практика державного управління, 2010. – №4. – С. 135–140.

39. Колодій А. Концепція публічного (нового) врядування в її застосуванні до демократичних і перехідних систем [Електронний ресурс] / А. Колодій // Науковий вісник. – 2010. – Вип. 10. “Демократичнет врядування”. – Режим доступу: <http://www.lvivacademy.com/visnik10/fail/Kolodij.pdf>

40. Корженко В. В. Становлення концепції Governance у процесі формування сучасного європейського адміністративного простору / В. В. Корженко, Л. В. Хашиєва // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2011. – № 2. – С. 12.

41. Крупник А. С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення / А. С. Крупник // Теоретичні та прикладні питання державотворення, 2007. – № 1. – С. 96–115.

42. Кухарева Г. П. Належне урядування як шлях до становлення дієвої системи публічного управління в Україні / Г. П. Кухарева // Теорія та практика державного управління, 2015. – Вип. 3. – С. 76–83.

43. Латишева В. В. Поняття “громадський контроль” та “управлінські послуги” в дослідженні громадянського суспільства / В. В. Латишева // Теоретичні та прикладні питання державотворення, 2007. – № 1. – С. 76–89.

44. Лісничук О. В. Чи є політико-економічні групи перешкодою для політичного розвитку України? / О. В. Лісничук, О. В. Сушко. – Київ : Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіон. представництво в Україні, Білорусі та Молдові, 2005. – 76 с.

45. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець // Н. Мак'явеллі – Харків: Будинок друку, 2013. – 470 с.

46. Манжола П. Г. Форми участі громадськості у діяльності органів влади та прийнятті політичних рішень / П.

Г. Манжолла // Стратегічні пріоритети, 2007. – № 4 (5). – С. 13–18.

47. Новак-Каляєва Л. М. Сучасні тенденції до конвергенції в концепціях державного управління / Л. М. Новак-Каляєва // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президенті України, 2013. – № 1. – С. 29–41.

48. Ожеван М. А. Відкритість і прозорість української влади в умовах її реформування: експертний круглий стіл (Київ, 30 листопада 2007 р.) / відп. ред. М. А. Ожеван // Рада національної безпеки і оборони України; Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К.: Фоліант, 2008. – 120 с.

49. Олсон М. Логика коллективных действий. Общественные блага и теория групп : пер. с англ. / М. Олсон. – М. : ФЭИ, 1995. – 174 с.

50. Опалько Ю. Форми участі неурядових організацій у виробленні та реалізації державної політики [Електронний ресурс] / Ю. Опалько. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/May08/01.htm>

51. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики : пер. з англ. / В. Парсонс. – Київ : Видавн. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2006. – 549 с.

52. Пасхавер О. Й. Приватизація та реприватизація в Україні після “помаранчевої” революції / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєва ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2006. – 106 с.

53. Пасхавер О. Й. Світовий досвід для України : взаємовідносини капіталу з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, Л. З. Суплін ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2004. – 90 с.

54. Пасхавер О. Й. Світовий досвід для України: взаємовідносини великого капіталу з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєв. – Київ : Центр екон. розвитку, 2007. – 68 с.

55. Пасхавер О. Й. Українська приватизація: групи інтересів, причини кризи, шляхи її подолання / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеєва ; Центр економічного розвитку. – Київ, 2008. – 85 с.

56. Пасхавер О. Й. Формування великого приватного капіталу в Україні / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, Л. З. Суплін ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2004. – 90 с.

57. Перегуда Є. В. Виконавча влада України. Політико-правові аспекти модернізації: монографія. –К. : Логос, 2013. –405 с.

58. Петровський П. М. Проблема розуміння в контексті розвитку публічного управління в Україні / П. М. Петровський // Проблема розвитку публічного управління в Україні: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. Участю (6–7 квіт. 2017 р., м. Львів) / за наук. Ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2017. – С. 6.

59. Політичні партії як суб'єкт формування політико-управлінської еліти в умовах політичної модернізації : навч. посіб. // Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Укр. т-во сприяння соціал. інноваціям ; ред. кол. : Е. А. Афонін (голова), Ю. С. Ганжуров, В. В. Лісничий, О. В. Радченко. – Київ : Парлам. вид-во, 2008. – 416 с.

60. Процун Н. М. Зарубіжний досвід функціонування фінансово-промислових груп та можливості його імплементації в Україні / Н. М. Процун // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия “Экономика и управление”, 2012. – Т. 25 (64). – № 1. – С. 154–162.

61. Публічна політика : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2016. – 340 с.

62. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2017. – 248 с.

63. Работягова І. В. Сутність політичних партій в рамках політичного ринку України [Електронний ресурс] / І. В. Работягова. – Режим доступу : <http://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/3211/2785>

64. Резнік В. Верства багатих людей в українському суспільстві: стан соціальної легітимності та можливості легітимації / В. Резнік // Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг : у 2 т. – Т. 1 : Аналітичні матеріали / за ред. д-ра екон. наук В. Ворони, д-ра соц. наук М. Шульги. – Київ : Ін-т соціології НАН України, 2011. – С. 124–133.

65. Рейтерович В. І. Особливості функціонування фінансово-політичних груп інтересів у системі публічної політики [Електронний ресурс] / В. І. Рейтерович // Державне управління: удосконалення та розвиток. – № 5. – 2011. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=>

66. Рибак А. І. Стан та перспективи реформування публічної адміністрації в Україні / А. І. Рибак // Гілея: науковий вісник : зб. наук. пр. ; голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : ВІР УАН, 2011. – Вип. 47. – С. 594–602.

67. Роман В. Ф. Особливості децентралізації та деконцентрації влади: теоретичний аспект / В. Ф. Роман // Ефективність держ. упр. : зб. наук. пр. Львів. регіон. ін-ту держ. упр. НАДУ при Президентіві України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. – Вип. 38. – С. 92–98.

68. Рущенко І. “Кримінальна революція” як соціетальний чинник / І. Рущенко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2008. – № 3. – С. 194–210.

69. Сало І. С. Феномен неокорпоративізму: європейські реалії та тенденції інституціонування в Україні / І. С. Сало, О. О. Даниляк, Т. В. Джига / за заг. ред. В. М. Яблонського, С. О. Янішевського. – Київ : НІСД, 2010. – 49 с.

70. Сибіга І. Лобізм як механізм впливу неурядових організацій на державні структури України / І. Сибіга // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2013. – № 11. – С. 197–206.

71. Сибіга І. Форми та методи впливу неурядових організацій на прийняття державно-владних рішень / І. Сибіга // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2012. – № 1. – С. 242–249.

72. Сікора І. Лобізм у трикутнику бізнес–уряд–парламент. Практика “тіньового” та цивілізованого лобіювання / І. Сікора // Професіонал, 1998. – № 2. – С. 14–17.

73. Сиволап Л. А. Можливості імплементації в Україні зарубіжного досвіду функціонування фінансово-промислових груп / Л. А. Сиволап // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, 2015. – Вип. 2(1). – С. 79–83.

74. Ставлення українців до бізнесу: у полоні радянських стереотипів // Інформ. бюл. Міжнар. центру перспект. Дослідж, 2007. – № 21 (368). – 10 с.

75. Стан та динаміка розвитку організацій громадянського суспільства України: 2002–2013 роки : звіт за даними дослідж./ упоряд. Л. Паливода. – Київ : БФ “Творч. Центр ТЦК”, 2014. – 88 с.

76. Стожок О. З. Фінансово-промислові групи в Україні та організаційні механізми їх удосконалення / О. З. Стожок // Вісн. Житомир. держ. технолог. ун-ту. Серія: Екон. Науки, 2009. – № 1 (47). – С. 205–207.

77. Сушко О. Українські фінансово-промислові групи в політико-економічних процесах / О. Сушко, О. Лісничук // Екон. часопис XXI, 2003. – № 6. – С. 33–37.

78. Телешун С. О. Вплив фінансово-політичних груп на прийняття стратегічних рішень у сфері політики та економіки: українські реалії : монографія / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – Київ–Херсон, 2008. – 151 с.

79. Телешун Я. С. Особливості функціонування фінансово-політичних груп у системі публічної політики: реалії України / Я. С. Телешун // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право. – К. : “Політехніка”, 2016. – № 1/2 (29/30). – С. 137–142.

80. Телешун Я. С. Засоби масової інформації як інструмент боротьби фінансово-політичних груп: реалії України / Я. С. Телешун // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. –Київ, 2017. – № 22. – С. 57–64.

81. Телешун Я. С. Функціонування фінансово-політичних груп в нестабільному середовищі: реалії України / Я. С. Телешун // Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць. – К.: “Видавництво “Гілея”, 2016. – Вип. 113 (10). – С. 401–406.

82. Телешун Я. С. Клієнтелізм як складова функціонування фінансово-політичних груп / Я. С. Телешун // Політичне життя (Political Life). – Вінниця, 2017. – №3. – С. 79–83.

83. Томенко М. Олігархічні групи як суб’єкти політичного процесу: методологічні аспекти / М. Томенко // Універсум, 2000. – № 11–12 (85–86). – 65 с.

84. Турчинов О. Особливості української олігархії / О. Турчинов // Політична думка, 2000. – № 3. – С. 15–20.

85. Фукуяма Ф. Доверие: Социальные добродетели и путь к процветанию / Ф. Фукуяма. – М.: Ермак, 2004. – 733 с.

86. Цвих В. Ф. Профспілки у громадянському суспільстві: теорія, методологія, практика [Текст] / В. Ф. Цвих ; Київський

національний ун-т. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2002. – 376 с.

87. Цвих В. Ф. Адвокація та лобізм в системі взаємодії з органами державної влади / В. Ф. Цвих, В. І. Андрушко // Гілея: науковий вісник, 2019. – Вип. 142(3). – С. 11–16.

88. Шаров Ю. П. Європейські стандарти публічного управління: проекція на муніципальний рівень / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Вип. 1 (4). – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – С. 295–304.

89. Шульга М. Етапи становлення політичної еліти в Україні в роки незалежності / М. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2006. – № 4. – С. 24–37.

90. Якубовський О. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії : монографія / О. Якубовський, І. Бутирська. – Одеса: Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2004. – 196 с.

91. Aslund A. Why has Ukraine Failed to Achieve Economic Growth? / A. Aslund, G. De Menil // Economic Reform in Ukraine : The Unfinished Agenda. – New York : M. E. Sharpe, 2000. – P. 255–377.

92. Bevir M. Encyclopedia of Governance / M. Bevir et al. – L., 2007. – Vol 1–2. – 1232 p.

93. Chalmers D. How Do Civil Society Associations Promote Deliberative Democracy [Електронний ресурс] / D. Chalmers // Columbia University in the City of New York. – Режим доступу: http://www.columbia.edu/~chalmers/Chalmers_LASA.htm

94. Civic Engagement in Public Policies: F Toolkit. – New York : United Nations, 2007. – 139 p.

95. Edwards A. Scientific expertise and policy-making: the intermediary role of the public sphere / A. Edwards // Science and Public Policy. – 1999. – Vol. 26 (3). – P. 163–167.

96. Fujimori S. Ukrainian Gas Traders, Domestic Clans and Russian Factors : A Test Case for Meso-Mega Area Dynamics / S.

Fujimori // Emerging Meso-Areas In the Former Socialist Countries, 2005. – P. 113–136.

97. Horston S. Competency Management in the Public Sector: European Variations on a Theme / Sylvia Horton, Annie Hondeghem, David Farnham. – Washington : IOS Press, Inc., 2002. – 189 p.

98. Knox C. Public Administrators: Use of Social Media Platforms: Overcoming the Legitimacy Dilemma? / C. Knox. – Administration & Society, 2013. – Vol. 20, № 10. P. 3–20.

99. Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners. – Luxembourg : Publication Office of the European Union, 2015. – 483 p.

100. Teleshun S. Ukraine Through the Prism of Geopolitical Challenges: Analytical Aspect [Електронний ресурс] / S. Teleshun // Polish Journal of Political Science. – Режим доступу : http://inop.edu.pl/wp-content/uploads/2016/04/PJPS_012.pdf

101. Teleshun Ya. Some aspects of financial-political groups' activity during political crisis 2014–16 / Ya. Teleshun // Evropský politický a právní diskurz – European political and law discourse / Družstvo “Jižní Palmíra”. – Brno: Jižní Palmíra, družstvo, 2016. – Vol. 3, Issue 5. – P. 69–74.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ІСПИТ

1. Виникнення ті історичні передумови розвитку науки кратології.
2. Предмет науки про владу, її мета, завдання, функції та методи.
3. Політологія і кратологія: спільне та відмінне (Дж. Кетлін, М. Фуко, В. Халіпов).
4. Фундаментальні галузі кратології.
5. Концепт влади в Стародавньому світі.
6. Влада в добу Середньовіччя.
7. Еволюція уявлень про владу в Новий час.

8. Владознавчі ідеї Новітнього часу.
9. Формування та еволюція знань про владу в сучасній Україні.
10. Влада як поняття і як метафора. Природа влади.
11. Влада як універсальна характеристика людського буття.
12. Влада як окремий вид людських відносин (Р. Даль, М. Фуко).
13. Влада як продукт історичного розвитку (Конрад).
14. Влада (політична влада) як вольове відношення між людьми.
15. Влада як засіб комунікації (Г. Арендт, Ю. Габермас, Н. Луман).
16. Визначення влади за Є. Вятром
17. Політика і влада. Особливості взаємодії та взаємовідносин (М. Вебер, З. Бауман).
18. Проблемність і складність у визначенні феномену “влади”.
19. Етимологія слова “влада”.
20. Влада і авторитет (Potentia, Potestas і Auktor).
21. Проблема співвідношення панування/підпорядкування, влада/вплив.
22. Влада і владні повноваження.
23. Засоби здійснення влади.
24. Властивості влади.
25. Форми влади.
26. Класифікація влади.
27. Ресурси влади.
28. Джерела і носії влади.
29. Форми влади та їх типологічний аналіз.
30. Влада поза людською спільнотою.
31. Особливості політичної влади.
32. Влада як інструмент політики.
33. Ресурси політичної влади.

34. Класифікація політичної влади
35. Багатовимірність політичної влади.
36. Директивний, функціональний та комунікативний аспекти влади.
37. Одновимірний підхід до розуміння політичної влади (Р. Даль, Н. Полсбі, Р. Волфінджер, Р. Мерельман).
38. Двовимірний підхід до розуміння політичної влади (П. Бахрах, М. Барац).
39. Тривимірний підхід до розуміння влади (С. Льюкс, Т. Болл).
40. Концепція “Soft Power” і “Hard Power” (Дж. Най).
41. Право як політика влади (Р. Єринг).
42. Правові концепції влади у працях французьких дослідників (Ж. Веделя, М. Дюверже, Ж. Бюрдо).
43. Тлумачення політичної влади як “чинності на службі ідеї” (Ж. Бюрдо).
44. Дві традиції в поясненні феномену влади в історії політичної думки (Т. Гобс, М. Вебер, Т. Льюкс та інші; Л. Альтюссер, Т. Парсонс, Х. Арендт та інші).
45. Класифікація історичних форм влади: анонімна, індивідуалізована, інституціолізована (з елементами індивідуалізованого типу влади).
46. Ознаки і принципи правової держави.
47. Суспільна довіра як основа легітимності влади.
48. Марксистська концепція розподілу легітимної влади (А. Грамші, Л. Альтусер, Р. Мілібден, Н. Пуланзас).
49. Елітистська концепція розподілу легітимної влади (Ч. Мілс, У. Домхофф, Т. Дай, Дж. Хіглі).
50. Плюралістська концепція розподілу легітимної влади (Л. Даль, Ч. Ліндблом, Н. Полсбі, Р. Уейст).
51. “Каузальна” концепція влади.
52. “Herrshaft” (панування) як заміна “соціологічно аморфного” поняття влади за М. Вебером.

53. Біхевіоралістська концепція влади (Р. Даль, Б. Крік, Лассуелл, Ч. Мерріам, Е. Кеплен Д. Річчі, А. Соміт, С. Таненхауз, Ю. Фальтер).
54. Телеологічна концепція влади.
55. Інструментальна концепція влади (О. Тоффлер).
56. Системна і структурно-функціональна концепції влади (Г. Алмонд, Д. Істон, М. Крозьє, Т. Парсонс).
57. Реляціоністська концепція влади: теорія “супротиву” (Дж. Картрайт, Дж. Френч та Б. Рейвен); теорія “обміну ресурсами” (П. Блау, Д. Хіксон, К. Хайнінгс); теорії “розподілу зон впливу” (Д. Ронг).
58. Концепції влади в теорії раціонального вибору (К. Доудінг).
59. Влада крізь призму комунікативної дії (Ю. Габермас, Н. Луман).
60. Альтернативні концепції влади (Г. Арендт, Т. Парсонс, М. Фуко).
61. Групи інтересів в системі політичної влади.
62. Теорія “Паралельної”/“Глибини” держави.
63. “Корпоративний переворот” за У. Лаффереті.
64. Клієнти як альтернатива формалізований системі влади в сучасних суспільствах.
65. Співвідношення влади и моралі
66. Співвідношення знання і влади (Л. Штраус).
67. Концептуальні підходи до визначення поняття “публічна політика” і “публічна влада”.
68. Особливості публічної політики, її зміст та функції.
69. Політична відповідальність як визначальна ціннісна детермінанта владно-управлінських відносин.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИЙ ДЖЕРЕЛ

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають / Д. Аджемоглу, Дж. Робінсон ; пер. з англ. Олександра Дем'янчука. – 2-ге вид., випр. – К.: Наш формат, 2017. – 440 с.
2. Аксютин Ю. В., Волобуев О. В., Данилов А. А., Доброхотов Л. Н., Журавлев В.В. Власть и оппозиция. Российский политический процесс XX столетия / Ю. В. Аксютин, О. В. Волобуев, А. А. Данилов, Л. Н. Доброхотов, В. В. Журавлев // Российский независимый ин-т социальных и национальных проблем; Центр политической и экономической истории России. – М. : “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 1995. – 400 с.
3. Антонюк О.В., Бойко С.С., Бондар Ю.В., Ващенко К.О., Волобуев В. Етнократологічний словник / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К.: МАУП, 2007. – 576 с.
4. Арендт Х. Vita active, или О Деятельной жизни / Х. Арендт / пер. с нем. И англ. В. В. Бибикина. – СПб. : Алетейя, 2000. – 348 с.
5. Арендт Х. Философия как политика / Х. Арендт // Вестн. Моск. Ун-та, 1991. – № 6. – С. 72–79. – (Серия 7. Философия).
6. Аслунд А. Україна. Що пішло не так і як це виправити / Андерс Аслунд ; [пер. з англ. В. Губенко та ін.]. – Київ : Києво-Могилян. акад. : Ін-т міжнар. економіки Петерсона, 2015. – 292 с.
7. Астапова О.Р. Истоки сакрализации власти. Священная власть в древних царствах Египта, Месопотамии, Израиля / О.Р. Астапова. – М.: Рипол Классик, 2017.
8. Ачкасов В. А. Легитимация власти в постсоциалистическом российском обществе [Текст] / В. А. Ачкасов, С. М. Елисеев, С. А. Ланцов ; Ин-т “Открытое общество”. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 126 с.
9. Ахвледиани А. А. Собственность; Власть; Политика / А. А. Ахвледиани, А. М. Ковалев ; . – М. : [б.в.], 1996. – 280 с.

10. Бабінова О. О. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування з громадськістю як предмет теоретичного аналізу / О. О. Бабінова // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2004. – № 3. – С. 345–353.

11. Бабич О. Реформування системи місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: сьогодення та перспективи / О. Бабич // Часоп. Київ. Ун-ту права, 2009. – № 2. – С. 110–116.

12. Бабкин В. Д., Селиванов В. Н. Народ и власть: Опыт системного исследования воззрений М. Е. Салтыкова-Щедрин / В. Д. Бабкин, В. Н. Селиванов // Академия правовых наук Украины; Институт частного права и предпринимательства. – К.: Манускрипт, 1996. – 448 с.

13. Бакуменко В. Д. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління / В. Д. Бакуменко, С. А. Попов // Ефективність державного управління, 2015. – Вип. 43. – С. 21–28.

14. Бандурка О. М., Греченко В. А. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть / О. М. Бандурка, В. А. Греченко ; Університет внутрішніх справ. – Х. : [б.в.], 2000. – 304 с.

15. Баренбойм П. Д. 3000 лет доктрины разделения властей [Текст] ; Суд Сьютера / П. Д. Баренбойм. – М. : Белые альвы, 1996. – 175 с.

16. Баскин Ю. Святоотеческая литература о власти и государстве / Ю. Баскин // Правоведение, 1997. – № 1.

17. Бауман З. Свобода / Пер. с англ. Г. М. Дашевского, предисл. Ю. А. Левады. – М.: Новое издательство, 2006. – 132 с.

18. Бауман З. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева; Центр исслед. постиндустр. о-ва, журн. “Свободная мысль”. – М.: Логос, 2002.

19. Бауман З. Ретротопія / Пер. с англ. В. Л. Силаевой; под науч. ред. О. А. Оберемко. – М.: ВЦИОМ, 2019. – 160 с.
20. Безсмертний Р. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні / р. Безсмертний // Проблеми трансформації територіальної організації влади: зб. Матеріалів та док. / наук. ред. М. Пухтинський. – Київ : Атіка, 2005. – С. 222–237.
21. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.
22. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації: нова світова політична економія : пер. с нем. / Ульрих Бек; Пер. Олександр Юдін. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 405 с.
23. Беляева И. Ю. Капитал финансово-промышленных структур: теория и практика / И. Ю. Беляева, М. А. Эскиндаров. – М.: ФА, 1998. – 304 с.
24. Бенджамен Б. Сильная демократия: политика участнического типа / Б. Бенджамен // Демократия : антология / О. Проценко. – Київ: Смолоскип, 2005. – 1108 с.
25. Бентли А. Процесс государственного управления. Изучение общественных давлений / А. Бентли – М. Издательство Перо, 2012. – 408 с.
26. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.
27. Береза А. В. Реформування публічної влади: сучасні концепції та політична практика : монографія / А. В. Береза; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Логос, 2012. – 359 с.
28. Бержанір А. Л. Становлення взаємодії влади, бізнесу і суспільства в ринкових умовах / А. Л. Бержанір // Сталий розвиток економіки, 2013. – № 3. – С. 18–21.

29. Биковець В. І. Лобізм у системі представництва інтересів / В. І. Биковець // Політичний менеджмент, 2006. – № 5 (20). – С. 32–46.
30. Бірюкова Г. Психологічна природа владних відносин / Г. Бірюкова // Людина і політика, 1999. – № 1. – С. 24–28.
31. Бойцов М. Власть папы римского (відео) [Електронний ресурс] / Бойцов М. // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/65825>
32. Бойцов М. Знаки власти средневековых правителей (відео) [Електронний ресурс] / Бойцов М. // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/66645>
33. Бойцов М. Телесность власти в Средние века (відео) [Електронний ресурс] / Бойцов М. // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/42803>
34. Бойцов М. «Ритуалы — это и есть власть» [Електронний ресурс] / Бойцов М. // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/talks/35978>
35. Болл Т. Власть / Т. Болл // Полис, 1993. – №5. – С. 36–42
36. Болл Т. Власть [Електронний ресурс] / Т Болл // Сетевой портал журнала “ПОЛИС”. – Режим доступу: http://www.polisportal.ru/files/File/puvlication/Starie_publicacii_Polisa/B/1993-5-Boll-Vlast.pdf
37. Больові точки української демократії. Розподіл повноважень між гілками влади у трикутнику “президент – парламент – уряд” // “Больові точки” української демократії. – Київ, 2002. – С. 18–28.
38. Бондаренко Д.М., Андреева Л.А., Коратаев А.В. Сакрализация власти в истории цивилизаций. Части I, II, III [Електронний ресурс] / Д.М. Бондаренко, Л.А. Андреева, А.В. Коратаев и др. // Институт Африки Российской академии наук. – Режим доступу: https://inafran.ru/sites/default/files/page_file/sacred.pdf

39. Бочаров В. В. Антропология власти. Хрестоматия по политической антропологии: В 2 т./ сост. и отв. ред. В.В.Бочаров. Т. 1. Власть в антропологическом дискурсе. – СПб.: Изд-во С.-Пт. ун-та. –2006. – 491 с.

40. Бочаров В. В. Власть. Традиции. Управление / В. В. Бочаров. – М., 1992.

41. Бульбенюк С. С. Феномен політичної влади крізь призму дихотомій “влада – особа”, “влада – панування”, “влада – управління” / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : Щоквартальний науковий журнал, 2009. – №4. – С. 136–140.

42. Бульбенюк С. С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями [Текст] / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: оквартальний науковий журнал, 2010. – № 1. – С. 155–159.

43. Бульбенюк С. С. Основні проблеми політичного дискурсу влади [Текст] / С. С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал, 2010. – № 3. – С. 178–182.

44. Бульбенюк С. Влада крізь призму дискурсу політичної антропології / С. Бульбенюк // Освіта регіону, 2012. – № 3. – С. 86–91.

45. Бульбенюк С. Психологічний вияв атрибутних властивостей (форм) політичної влади / С. Бульбенюк // Політичний менеджмент : Український науковий журнал, 2012. – № 1/2. – С. 74–81.

46. Бульбенюк С. Дослідницький концепт політичної влади [Текст] / С. Бульбенюк // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї / Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса, Укр. центр політ. менеджменту, Асоціація політ. наук України, Укр. акад. політ. наук, Чорноморський держ. ун-т ім. П. Могили. – К., 2011. – Вип. 23. – С. 44–53.

47. Бульбенюк С. Деякі аспекти розгляду соціопсихологічної природи феномену політичної влади [Текст] / С. Бульбенюк // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації: [український науковий журнал] / Ун-т «Україна», Всеукр. асоц. політ. наук. – К.: Україна, 2009. – № 1. – С. 119–123.

48. Бурдые П. Социальное пространство и символическая власть / П. Бурдые. – М.: Начала, 1994. – 288 с.

49. Бурковський П. Проблема визначення влади у ХХ ст. Реконструкція відносин панування у критичних концепціях А. Грамші і Франкфуртської школи / П. Бурковський // Людина і політика, 2003. – № 1. – С. 70–83.

50. Бусыгина И. “Невидимая рука”: корпоративный лоббизм в Европейском Союзе [Электронный ресурс] / И. Бусыгина // Неприкосновенный запас, 2006. – № 4–5. – Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/nz/2006/48/bu12.html>

51. Буття та влада // Філософські студії-Генеza'1999. – К.: Генеza'1999. – С.16–21.

52. Бутовская М. Власть и пол [Электронный ресурс] / М. Бутовская // ПостНаука. – Режим доступа: <https://postnauka.ru/longreads/35815>

53. Валлерстайн И. Буржуа(зия) как концепция и реальность : пер. с англ. / И. Валлерстайн // Расса, нация, класс. Двусмысленные идентичности / И. Валлерстайн, Э. Балибар. – М. : Логос-Альтера ; ЕССЕ Номо, 2003. – С. 160–181.

54. Валь Ф. де Политика у шимпанзе. Власть и секс у приматов. – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2014. – 272 с.

55. Василенко А. И. Правовое регулирование лоббизма в Канаде / А. И. Василенко // Вестник Пермского университета. Юридические науки, 2014. – № 2 (24). – С. 30–31.

56. Верней О. Є. Особливості діяльності промислово-фінансових груп: зарубіжний досвід та

українські перспективи / О. Є. Верней // Регіон. Економіка, 2008. – № 3. – С. 127–132.

57. Вільсон Є. Політичні організації в Україні / Є. Вільсон, В. Якушин // Сучасність, 1992. – № 5. – С. 162–167.

58. Власть: очерки современной политической философии Запада / В.В. Мшвениерадзе, И.И. Кравченко, Е.В. Осипова, А.Л. Алюшин, В.Н. Порус, Л.Г. Ионин, В.А. Подорога (ред.-сост.), Н.С. Автономова, М.К. Рыклин. – М.: Наука, 1989. – 328 с.

59. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. – К.: Основи, 1998. – 534 с.

60. Венгер В. В. Функції публічної влади: соціально-економічна сутність і напрями реалізації / В. В. Венгер // Актуальні проблеми економіки, 2011. – № 12. – С. 10–16.

61. Власть: очерки современной политической философии Запада / В.В. Мшвениерадзе, И.И. Кравченко, Е.В. Осипова, А.Л. Алюшин, В.Н. Порус, Л.Г. Ионин, В.А. Подорога (ред.-сост.), Н.С. Автономова, М.К. Рыклин. – М.: Наука, 1989. – 328 с.

62. Власть в жизни и наука о власти: словарь-справочник / [В.Ф. Халипов, А.Н. Шишкин, А.В. Богомолов и др.]; Под общ. ред. В. Ф. Халипова ; Независимый науч. фонд “Ин-т проблем безопасности и устойчивого развития”, Кратол. центр. – М.: Витязь, 2004. – 440 с.

63. Власть : экономика, политика, культура / [В. Ф. Халипов и др.]; отв. ред. В.Л. Шульц ; Рос. акад. наук, Центр исслед. проблем безопасности. – М.: Наука, 2007. – 463 с.

64. Войтович С. О. Соціальні інститути суспільства: рід, влада, власність. – К.: Інститут соціології, 1998. – 120 с.

65. Волошенюк В. В. Сучасна організація ФПГ в Україні та перспективи її розвитку / В. В. Волошенюк, Н. І. Литвиненко // Наукові праці Донецького національного

технічного університету. Серія: економічна. – Вип. 31–3 (117). – Донецьк : ДонНТУ, 2007. – С. 34–38.

66. Воробйов Є. М. Перспективи розвитку транснаціональних фінансово-промислових груп на пострадянському просторі / Є. М. Воробйов, В. Г. Золотухін // Вчені записки Харківського гуманітарного інституту “Народна українська академія”. – Т. 9 / Харк. гуманіт. ін-т “Народна укр. акад.” ; голов. ред. В. І. Астахова. – Харків : [б. в.], 2003. – С. 261–268.

67. Воронов І. О. Громадянське суспільство і влада / І. О. Воронов // Людина і політика, 2003. – № 1 (25). – С. 31–41.

68. Воронов І. О. Феномен влади: горизонти людського і політичного виміру: Моногр. / І. О. Воронов; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. – К.: Генеза, 2005. – 287 с.

69. Воронов Ю. О. Демократичний транзит: політико-владні трансформації. – К.: Генеза, 2006. – 232 с.

70. Вятр Е. Социология политических отношений / Е. Вятр. – М. : Политиздат, 1979. – 127 с.

71. Газізов М. Сутнісні характеристики розвитку лобізму у наднаціональних організаціях (Європейський Союз) / М. Газізов // Теоретичні та прикладні питання державотворення, 2015. – Вип. 17. – С. 9–24.

72. Галстян А. С. Армянское лобби в США: формирование и основные направления деятельности (1915–2014 гг.) [Электронный ресурс] : дис. ... канд. ист. наук / Галстян А. С. – Томск, 2015. – Режим доступа: http://www.tsu.ru/science/disadvice/announcement_of_the_dissertations_in_the_tsu.php

73. Гальчинський А. С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу / А. С. Гальчинський. – Київ : Українські пропілеї, 2001. – 320 с.

74. Гальчинський А. С. Помаранчева революція і нова влада / А. С. Гальчинський // Інститут стратегічних оцінок. – К.: Либідь, 2005. – 368 с.

75. Геллер М. Я., Некрич А. М. Утопия у власти. – М.: МИК, 2000. – 856 с.
76. Гильфердинг Р. Финансовый капитал: новейшая фаза в развитии капитализма : пер. с нем. / Р. Гильфердинг. – Изд. 7-е. – М. : Книжный дом “ЛИБРОКОМ”, 2011. – 480 с.
77. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс. – Київ : Основи, 1999. – 726 с.
78. Гражевська Н. І. Еволюція сучасних економічних систем / Н. І. Гражевська. – Київ : Знання, 2011. – 286 с.
79. Глазунов В. В. Демократические и олигархические тенденции в условиях современного политического рынка / В. В. Глазунов // Культурологічний вісник : наук.-теорет. щоріч. Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя : Просвіта, 2006. – Вип. 18. – С. 87–93.
80. Глазунов В. В. Олигархические трансформации : монография / В. В. Глазунов. – Запорожье : КПУ, 2011. – 364 с.
81. Гогвуд Р. Аналіз політики для реального світу / Р. Гогвуд, Л. Ган. – Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2004. – 396 с.
82. Голіченко О. Механізми впливу недержавних організацій на державні структури [Електронний ресурс] / О. Голіченко // Школа політичної аналітики. – Режим доступу: <http://www.spa.ukma.kiev.ua/article.php?story=20040513122124601>
83. Горлов А.Ф., Корольок В.О., Лавренюк С.І., Шевчук Ю.В. Еволюція влади: (зб. Публікацій). – 2-ге видання, доп. – К.: Київська правда, 2008. – 543 с.
84. Гражевська Н. І. Еволюція сучасних економічних систем / Н. І. Гражевська. – Київ: Знання, 2011. – 286 с.
85. Грачев М. В. Сакрализация правителя в древней и раннесредневековой Японии // Сакрализация власти в истории цивилизаций. – Т. 12 из Цивилизационное измерение. – Изд. Института Африки РАН Москва, 2005. – С. 75–97.

86. Данкин Д. Доверие = Trust : Политологический аспект / Д. Данкин. – М. : ИнтелТех, 1999. – 237 с.
87. Дачер К. Парадокс власти / К. Дачер // - М. : 2016
88. Дегтярев А. А. Политическая власть как регулятивный механизм социального общения / А. А. Дегтярев // Полис, 1996. – № 3. – С. 108–120.
89. Дембицкий С. Г. Институт лоббирования в системе функционального представительства групп экономических интересов / С. Г. Дембицкий // Вест. МГОУ. Серия “Экономика”, 2010. – № 4. – С. 10–30.
90. Дем’яненко Б. Л. Розвиток кратологічних знань в Україні: монографія / Б. Л. Дем’яненко. – Корсунь-Шевченківський: Гавришенко В.М., 2011. – 794 с.
91. Дем’яненко Б.Л. Історіографія вітчизняного владознавчого дискурсу: чверть століття пошуків, концептуалізації, узагальнень / Б.Л. Дем’яненко // Збірник наукових статей, 2017. – Вип. 41. – С. 111-125.
92. Джордан Г. Группы давления, партии и социальные движения: есть ли потребность в новых разграничениях? / Г. Джордан // Мировая экономика и международные отношения, 1997. – № 1.
93. Діденко О. Ефективність політичних партій: проблеми та перспективи / О. Діденко // Парламент, 2007. – № 1.
94. Добролюбов А. И. Государственная власть как техническая система: О трех великих социальных изобретениях человечества. – 2 изд., стер. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 237 с.
95. Дуцик Д. Політична журналістика / Д. Дуцик. – Київ : Видавн. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2005. – 138 с.
96. Дюверже М. Партийная политика и группы давления. Сравнительное введение / М. Дюверже // Социально-гуманитарные знания, 2000. – № 4. – С. 261–271.
97. Дюверже М. Политические партии ; пер. с. фр. / М. Дюверже. – М. : Академ. проект, 2000. – 538 с.

98. Ермаков С. В., Ким И. Е., Михайлова Т. В., Осетрова Е. В., Суховольский С. В. Власть в русской языковой и этнической картине мира / И. Е. Ким (отв. ред.), Е. В. Осетрова (отв. ред.). – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 408 с.

99. Єгіозар'ян А. Г. Особливості мережевого врядування у сфері публічної політики та управління / А. Г. Єгіозар'ян // Ефективність державного управління, 2015. – Вип. 44 (1). – С. 118–124.

100. Жаліло Я. А. Корпоративні інтереси і вибір стратегічних пріоритетів економічної політики / Я. А. Жаліло, В. С. Лупацій, А. Ю. Сменковський. – Київ: НІСД, 1999. – 60 с.

101. Желтов, В.В. Теория власти : учеб. пособие: [для вузов] / В. В. Желтов. – 2-е изд., перераб. – М.: Флинта, 2008. – 582 с.

102. Жискар д'Эстен В. Власть и жизнь. Книга вторая: Противостояние / Пер. с фр. Н. Ю. Дубининой. – Под ред. Л. М. Видясовой. – М.: Международные отношения, 1990. – 320 с.

103. Жувенель де Бертран Власть. Естественная история ее возрастания : пер. с фр. / Бертран де Жувенель ; [авт. вступ. ст. А. Матешук]. – Москва: ИРИСЭН, 2010 (Можайск (Московская область)). – 544 с.

104. Жихарцева О. О. Зарубіжний досвід діяльності фінансово-промислових груп та можливості його використання в Україні / О. О. Жихарцева // Наук. вісн. НЛТУ України, 2016. – Вип. 26.2. – С. 196–203.

105. Жихарцева О. О. Фінансово-промислові групи: поняття, структура та типи / О. О. Жихарцева // Наук. вісн. НЛТУ України, 2016. – Вип. 26.6. – С. 235–242.

106. Жувенель де Бертран Власть. Естественная история ее возрастания : пер. с фр. / Бертран де Жувенель ; [авт. вступ. ст.

А. Матешук]. – Москва : ИРИСЭН, 2010 (Можайск (Московская область)). – 544 с.

107. Загородній Ю. Дослідження громадянського суспільства: модель нормативних досягнень / Ю. Загородній // Політичний менеджмент, 2004. – № 3. – С. 10–19.

108. Задорожнюк Э.Г. (отв. ред.) Власть-общество-реформы. Центральная и Юго-Восточная Европа. Вторая половина XX века / РАН; Институт славяноведения. – М.: Наука, 2006. – 442 с.

109. Зайдель М. І. Сучасні та постмодерністські концепції природи та еволюції влади / М. І. Зайдель // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна – Х. : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – № 912: сер. “Питання політології”, вип. 17. – С. 49-55.

110. Закария Ф. Р. Будущее свободы: нелиберальная демократия в США и за их пределами / Ф. Р. Закария // Пер.с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Ладомир, 2004. – 383 с.

111. Зарубіжний досвід організації роботи місцевої влади : монографія / М. О. Пухтинський, П. В. Ворона, О. В. Власенко та ін. ; за заг. ред. П. В. Ворони. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2009. – 280 с.

112. Захаров А.В. Народные образы власти / А.В. Захаров. – Полис. Политические исследования. 1998, № 1.– С. 23.

113. Здравомыслов А.Г. Проблема власти в современной социологии / А.Г. Здравомыслов // Многообразие интересов и институты власти / Отв. ред. А.Г.Здравомыслов. М.: Луч, 1994.

114. Зеленько Г. Громадянське суспільство проти фінансово-промислових груп та держави: що змінилося після Революції Гідності? / Г. Зеленько // Агора, 2017. – № 19–20. – С. 16–20.

115. Зубченко Л. Еврoлoббизм: стратегия и способы действия. Дайджест мирового опыта / Л. Зубченко // Экономика и жизнь. – 1994. – Янв. (№ 4). – С. 14.

116. Зущик Ю. Лобізм – корупція – реформи / Ю. Зущик // Контекст, 2001. – № 7. – С. 20.
117. Ильин М. В., Мельвиль А. Ю. Власть. – Полис. Политические исследования, 1997. – № 6. – С. 146.
118. Исаев И. А. Власть и закон в контексте иррационального. – М.: Юрист, 2006. – 478 с.
119. Истон Д. Категории системного анализа политики / Д. Истон // Политология : хрестоматия / [сост. : проф М. А. Василик, доц. М. С. Вершинин]. – М. : Гардарики, 2001. – С. 319–331.
120. Інструменти та механізми впровадження публічної політики в Україні : навч. посіб / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2018. – 240 с.
121. Інституційні зміни політичної системи України: оцінка стану та напрями оптимізації : аналіт. Доп. / за ред. д-ра політ. наук, проф. Г. І. Зеленько. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 164 с.
122. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016–2020. – Київ: Ваіте, 216. – 280 с.
123. Інформаційна політика України: європейський контекст / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко та ін. – Київ : Либідь, 2007. – 360 с.
124. Канетті Е. Маса і Влада. – К.: Альтернативи, 2001. – 416 с.
125. Калініченко М. Влада громадянського суспільства : монографія / М. Калініченко. – Суми : ВТД “Універ. кКн.”, 2006. – 175 с.

126. Кіндратець О. Нові форми взаємодії держави і громадянського суспільства / О. Кіндратець // Людина і політика, 2004. – № 1. – С. 42–48.

127. Коваль Б.И., Ильин М.В. Власть versus политика. – Полис. Политические исследования, 1991. – № 5. – С. 152.

128. Ковальчук В.Б. Вчення отців церкви про державну владу та релігійну свободу / В.Б. Ковальчук // Проблеми філософії права, 2005. – Т. III. – С. 380–389.

129. Козер Л. Функции социального конфликта / Л. Козер ; Л. Г. Ионин (общ. ред.), О. Назарова (пер. с англ.). – М. : Идея-Пресс, 2000. – 208 с.

130. Козловски П. Общество и государство. Неизбежный дуализм / Козловски П. – М.: Республика, 1998. – 368 с.

131. Келтнер Д. Парадокс власти: как обретают и теряют влияние / Д. Келтнер; пер. с англ. Ю. Гольдберга. – М.: КоЛибри, Азбука-Аттикус, 2016. – 184 с.

132. Козлов К. І. Політична модернізація: імплементація принципів Good Governance / К. І. Козлов // Теорія та практика державного управління, 2010. – №4. – С. 135–140.

133. Колодій А. Концепція публічного (нового) врядування в її застосуванні до демократичних і перехідних систем [Електронний ресурс] / А. Колодій // Науковий вісник. – 2010. – Вип. 10. “Демократичнет врядування”. – Режим доступу: <http://www.lvivacademy.com/visnik10/fail/Kolodij.pdf>

134. Конфисахор А.Г. Психология власти / А.Г. Конфисахор (2-е изд.) – СПб.: Питер, 2004. – 235 с.

135. Копилов В. О. Влада – експлікація ортодоксального реляціоніста / В. О. Копилов // Гуманітарний часопис, 2007. – № 2. – С. 84–98.

136. Корженко В. В. Становлення концепції Governance у процесі формування сучасного європейського адміністративного простору / В. В. Корженко, Л. В. Хашиєва // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2011. – № 2. – С. 12.

137. Кострюков С. В. Влада як результат координації колективних дій / С. В. Кострюков // Гілея : науковий вісник, 2015. – Вип. 103. – С. 151–155.

138. Кремьянская Е. А. Правовые аспекты регулирования лоббизма в Соединенных Штатах Америки и Канаде / Е. А. Кремьянская // Вест. МГИМО- Ун-та, 2014. – № 2 (35). – С. 164–165.

139. Кротов Я. Сакрализация власти [Электронный ресурс] : [інтерв'ю з доктором філософських наук, співробітником Центра цивілізаційних і регіональних досліджень Російської Академії наук] / Я. Кротов // Радио Свобода. – Режим доступа: <https://www.svoboda.org/a/427690.html>

140. Крупник А. С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення / А. С. Крупник // Теоретичні та прикладні питання державотворення, 2007. – № 1. – С. 96–115.

141. ухарева Г. П. Належне урядування як шлях до становлення дієвої системи публічного управління в Україні / Г. П. Кухарева // Теорія та практика державного управління, 2015. – Вип. 3. – С. 76–83.

142. Лавренов Д. А. Основні моделі політичного лобіювання та їх особливості / Д. А. Лавренов // Гілея: Науковий вісник : зб. наук. пр. – Київ, 2015. – Вип. 94. – 312 с.

143. Лавренов Д. А. Фінансово-промислові групи як суб'єкти політичного лобіювання в Україні / Д. А. Лавренов // Перспективи : соц.-політ. журн. Філософія, політологія, соціологія. – № 4. – 2015. – 180 с.

144. Ладынин И. Изменение концепции царской власти в Египте II–I тыс. до н. э. (відео) [Электронный ресурс] / И. Ладынин // ПостНаука. – Режим доступа: <https://postnauka.ru/video/56304>

145. Ладынин И. Сакрализация власти в Древнем Египте (відео) [Электронный ресурс] / И. Ладынин // ПостНаука. – Режим доступа: <https://postnauka.ru/video/52412>

146. Ладынин И.А. Сакрализация царской власти в древнем Египте в кон. IV – нач. II тыс. до н.э // Сакрализация власти в истории цивилизаций. – Т. 12 из Цивилизационное измерение. – Изд. Института Африки РАН Москва, 2005. – С. 63-94.

147. Лаптев В. А. Предпринимательские объединения: холдинги, финансово-промышленные группы, простые товарищества : монография / В. А. Лаптев. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 94 с.

148. Латишева В. В. Поняття “громадський контроль” та “управлінські послуги” в дослідженні громадянського суспільства / В. В. Латишева // Теоретичні та прикладні питання державотворення, 2007. – № 1. – С. 76–89.

149. Ле Гофф Ж. Средневековый мир воображаемого: Пер. с фр. / Общ. ред. С.К. Цатуровой. – М.: Издательская группа “Прогресс”, 2001. – 440 с.

150. Ле Гофф, Ж. Цивилизация средневекового Запада / пер. с фр.; под общ. ред. Ю. Л. Бессмертного; послесл. А. Я. Гуревича / Ж. Ле Гофф. – М., 1992.

151. Ледяев В.Г. Современные концепции власти: аналитический обзор / В.Г. Ледяев // Социологический журнал, 1996. – № 3–4. – С. 109–126.

152. Ледяев В.Г. Власть: концептуальный анализ [Текст] / В. Г. Ледяев. – М. : РОССПЭН, 2001. – 384 с.

153. Ледяев В.Г. Формы власти: типологический анализ [Электронный ресурс] / В.Г. Ледяев // Правоведение и политология. – Режим доступа: <https://pravo33.wordpress.com/2012/02/07/%D0%B2-%D0%B3-%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D1%8F%D0%B5%D0%B2-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%8B-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8/>

154. Ледяев В.Г. Кто правит? Дискусия вокруг концепции власти Роберта Даля / В.Г. Ледяев // Социологический журнал, 2002. – №3. – С. 31–68.

155. Лейпхарт А. Демократия в многосоставных обществах: сравнительное исследование / А. Лейпхарт ; пер. с англ. под ред. А. М. Салмина, Г. В. Каменской. – М. : Аспект Пресс, 1997. – 287 с.

156. Лейпхарт А. Многосоставные общества и демократические режимы / А. Лейпхарт // Полис, 1992. – № 1–2. – С. 217–225.

157. Липсет С. М. Политическая социология / С. М. Липсет // Американская социология: перспективы, проблемы, методы / пер. с англ. В. В. Воронина. – М. : Прогресс, 1972. – С. 203–219.

158. Лісничук О. В. Чи є політико-економічні групи перешкодою для політичного розвитку України? / О. В. Лісничук, О. В. Сушко. – Київ : Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіон. представництво в Україні, Білорусі та Молдові, 2005. – 76 с.

159. Луман Н. Власть / Н. Луман; [пер. с нем.]. – М.: Практика, 2001. – 256 с.

160. Людина в цивілізації XXI століття: проблема свободи / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Т. В. Лютий, Г. І. Шашашенко, Є. І. Андрос, А. М. Донюк, Г. П. Ковадло, Н. В. Хамітов, О. А. Ярош, В. П. Загороднюк. – К.: Наук. думка, 2005. – 272 с.

161. Льюкс С. Власть: Радикальный взгляд. – М.: Издательский дом Гос. ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – 240 с.

162. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки [Текст]. Державець / Н. Мак'явеллі ; пер. з італ. А. Перепада ; передм. А. Бичко ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. - Х. : Фоліо, 2007. - 509 с. - (Бібліотека світової літератури). - ISBN 978-966-03-3847-0

163. Манжола П. Г. Форми участі громадськості у діяльності органів влади та прийнятті політичних рішень / П. Г. Манжола // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 13–18.

164. Манн М. Власть в XXI столетии: беседы с Джоном А. Холлом. пер. с англ. К. Бандуровского; под ред. А. Смирнова. – М.: Изд. дом ВШЭ 2014. – 208 с.

165. Марей А. Понятия власти в средневековой политической теории (відео) [Електронний ресурс] / А. Марей // ПостНаука. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/video/31677>

166. Маритен Ж. Человек и государство / пер. с англ. Т. Лифинцевой. / Ж. Маритен. – М.: Идея-Пресс, Дом Интеллектуальной книги, 2000. – 196 с.

167. Меньшенина Н. Н. Лоббизм [Электронный ресурс] : курс лекций / Н. Н. Меньшенина, М. В. Пантелеева. – Екатеринбург : Изд-во Урал. федерал. ун-та, 2016. – Режим доступа : http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/43629/1/978-5-7996-1806-3_2_016.pdf

168. Милейковский А. Г. Буржуазия / А. Г. Милейковский, Н. Н. Ку-чинский // Большая Советская Энциклопедия. – Т. 4 : БРАСОС-ВЕЩ. – М. : Сов. энцикл., 1971. – С. 127–129.

169. Михельс Р. Социология политических партий в условиях демократии / Р. Михельс // Диалог, 1990. – № 3. – С. 30–33.

170. Мікрофізика влади та міжособові потестарні змагання // Мультиверсум, 2006. – №52. – С.117–127.

171. Місцеве самоврядування в Україні: Історія, проблеми, пропозиції / Ред. І. Бутко [Фонд сприяння становлення і розвитку місцевого самоврядування України]. – К., 1994. – 180 с.

172. Мовсесян А. Г. Транснационализация в мировой экономике / А. Г. Мовсесян. – М. : Финанс. акад. при Правительстве РФ, 2001. – 316 с.

173. Наїм М. Занепад влади: від владних кабінетів до полів битви й церков, а потім до держави, або чомусь сьогодні бути при владі означає зовсім інше, ніж колись / Мойєсс Наїм ; пер. з англ. О. Дем'янчук. – 2-ге вид. – Київ : Форс Україна, 2018. – 449 с.

174. Наим М. Конец власти. От залов заседаний до полей сражений, от церкви до государства. Почему управляют сегодня нужно иначе / М. Наим ; пер. с англ. Н. В. Мезин, Ю. В. Полещук, А. Саган. – Москва: Издательство АСТ, 2016. – 510 с.

175. Най Дж. Гибкая сила. Как добиться успеха в мировой политике / Дж. Най. – М.: Тренд, 2006. – 397с.

176. Немчинов І. Лобіювання як форма діалогу з владою / І. Немчинов // Контекст. – 2002. – № 2. – С. 9–12.

177. Ницше Ф. Воля к власти. – М.: RELF-book, 1984. – 352 с.

178. Новак-Каляєва Л. М. Сучасні тенденції до конвергенції в концепціях державного управління / Л. М. Новак-Каляєва // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2013. – № 1. – С. 29–41.

179. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики : монография / Д. Норт ; пер. с англ. А. Н. Нестеренко. – М. : Фонд экон. кн. “НАЧАЛА”, 1997. – 190 с.

180. Ожеван М. А. Відкритість і прозорість української влади в умовах її реформування: експертний круглий стіл (Київ, 30 листопада 2007 р.) / відп. ред. М. А. Ожеван // Рада національної безпеки і оборони України; Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К.: Фоліант, 2008. – 120 с.

181. Олсон М. Логика коллективных действий. Общественные блага и теория групп : пер. с англ. / М. Олсон. – М. : ФЭИ, 1995. – 174 с.

182. Олсон М. Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп. – К.: Лібра, 2004. – 272 с.

183. Опалько Ю. Форми участі неурядових організацій у виробленні та реалізації державної політики [Електронний ресурс] / Ю. Опалько. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/May08/01.htm>

184. Осипова Е. В. Власть: отношение или элемент системы? (Реляционистские и системные концепции власти в немарксистской политологии). – Власть: очерки современной политической философии Запада. М. – 1989, С. 65–94.

185. Панібудьласка В.Ф. Політологія. Влада і владні відносини: конспект лекцій / В. Ф. Панібудьласка, Н. І. Рижко, С. В. Стеценко, Є. В. Перегуда; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – К., 2008. – 48 с.

186. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики : пер. з англ. / В. Парсонс. – Київ : Видавн. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2006. – 549 с.

187. Парсонс Т. О. структуре социального действия / Т. Парсонс. – М.: Академический Проект, 2000. – 880 с.

188. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс // Альманах “Thesis”. – Том 1. – Вип. 2. – М.: 1993. – С. 94–122.

189. Парсонс Т. Система современных обществ / Т. Парсонс; [пер. с англ.] – М.: Аспект Пресс, 1998. – 270 с.

190. Парсонс Т. О понятии “политическая власть” / Т. Парсонс // Антология мировой политической мысли. В 5 т. Т. 2: Зарубежная политическая мысль: XX в.; [отв. ред. Т.А. Алексеева]. – М.: Мысль, 1997. – С. 478–487.

191. Пасхавер О. Й. Приватизація та реприватизація в Україні після “помаранчевої” революції / О. Й. Пасхавер, Л. Т.

Верховодова, К. М. Агеева ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2006. – 106 с.

192. Пасхавер О. Й. Світовий досвід для України : взаємовідносини капіталу з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, Л. З. Суплін ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2004. – 90 с.

193. Пасхавер О. Й. Світовий досвід для України: взаємовідносини великого капіталу з владою і суспільством / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеев. – Київ : Центр екон. розвитку, 2007. – 68 с.

194. Пасхавер О. Й. Українська приватизація: групи інтересів, причини кризи, шляхи її подолання / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, К. М. Агеева ; Центр економічного розвитку. – Київ, 2008. – 85 с.

195. Пасхавер О. Й. Формування великого приватного капіталу в Україні / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, Л. З. Суплін ; Центр екон. розвитку. – Київ : Міленіум, 2004. – 90 с.

196. Перегуда Є. В. Виконавча влада України. Політико-правові аспекти модернізації: монографія. – К. : Логос, 2013. – 405 с.

197. Перегудов С. П. Крупная корпорация как субъект публичной политики : учеб. пособие для вузов / С. П. Перегудов ; Гос. ун-т “Высш. шк. экономики”. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 163 с.

198. Петровський П. М. Проблема розуміння в контексті розвитку публічного управління в Україні / П. М. Петровський // Проблема розвитку публічного управління в Україні: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (6–7 квіт. 2017 р., м. Львів) / за наук. Ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. – С. 6.

199. Пикетти Т. Капитал в XXI веке / Т. Пикетти ; пер. с. англ. А. А. Дунаев. – М. : Ад Маргинем Пресс, 2015. – 592 с.

200. Подорога В. А. Власть и познание (археологический поиск М. Фуко). – Власть: очерки современной политической власти Запада. М., 1989. – 228.

201. Політичні партії як суб'єкт формування політико-управлінської еліти в умовах політичної модернізації : навч. посіб. // Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Укр. т-во сприяння соціал. інноваціям ; ред. кол. : Е. А. Афонін (голова), Ю. С. Ганжуров, В. В. Лісничий, О. В. Радченко. – Київ : Парлам. вид-во, 2008. – 416 с.

202. Почепко В.В., Хомелева Р.А. Очерки о власти: Новые подходы и интерпретации / В.В. Почепко, Р.А. Хомелева. – СПб., 1998.

203. Пролєєв С.В. Метафізика влади [Текст]: монографія / С.В. Пролєєв – К.: Наук. Думка, 2005. – 324 с.

204. Пролєєв С.В. Мікрофізика влади та міжособові потестарні змагання / С.В. Пролєєв // Мультиверсум, 2006. – №52. – С. 117–127.

205. Пролєєв С.В. Кант проти Канта: автономія волі і упокорення владі / С.В. Пролєєв // Філософська думка, 2005. – №3. – К., 2005. – С.51–66.

206. Пролєєв С. В. Сміх і панування / С.В. Пролєєв // Докса. – Вип. 7. – Одеса, 2005. – С. 51–58.

207. Пролєєв С.В. Подчинение и власть разума: парафраз Паскаля / С.В. Пролєєв // Sententiae. – №1. – К., 2000. – С. 35–43.

208. Пролєєв С.В. Буття та влада / С.В. Пролєєв // Філософські студії-Генеза'1999. – К.: Генеза'1999. – С. 16–21.

209. Процун Н. М. Зарубіжний досвід функціонування фінансово-промислових груп та можливості його імплементації в Україні / Н. М. Процун // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия “Экономика и управление”, 2012. – Т. 25 (64). – № 1. – С. 154–162.

210. Процюк І. В. Влада як особлива категорія державознавства / І. В. Процюк // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. “Право”, 2012. – Вип. 18. – С. 138–144.

211. Публічна політика : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2016. – 340 с.

212. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2017. – 248 с.

213. Работягова І. В. Сутність політичних партій в рамках політичного ринку України [Електронний ресурс] / І. В. Работягова. – Режим доступу : <http://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/3211/2785>

214. Рассел Б. Власть. Новый Социальный Анализ. – Лондон: UNWIN BOOKS; К.: “Стэп-ка”, 1996. – 240 с.

215. Рахманов О. А. Проблема формування верстви власників крупного капіталу в соціологічних концепціях капіталізму / О. А. Рахманов // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Логос, 2011. – Вип. 13. – С. 47–55.

216. Рахманов О. А. Формування політичної суб’єктності власників крупного капіталу в Україні / О. А. Рахманов // Вісник НТУУ “КПІ”. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. пр., 2012. – № 1 (13). – С. 48–56.

217. Рахманов О. Власники великого капіталу як суб’єкт соціально-економічних перетворень в Україні : монографія / О. Рахманов. – Київ : Ін-т соціології НАН України, 2012. – 376 с.

218. Резнік В. Верства багатих людей в українському суспільстві: стан соціальної легітимності та можливості

легітимації / В. Резнік // Українське суспільство. Двадцять років незалежності. Соціологічний моніторинг : у 2 т. – Т. 1 : Аналітичні матеріали / за ред. д-ра екон. наук В. Ворони, д-ра соц. наук М. Шульги. – Київ : Ін-т соціології НАН України, 2011. – С. 124–133.

219. Рейтерович І. В. Російський досвід взаємовідносин держави та великого капіталу: уроки для України [Електронний ресурс] / І. В. Рейтерович // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2011. – № 4. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=277>

220. Рейтерович В. І. Особливості функціонування фінансово-політичних груп інтересів у системі публічної політики [Електронний ресурс] / В. І. Рейтерович // Державне управління: удосконалення та розвиток. – № 5. – 2011. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=>

221. Рибак А. І. Стан та перспективи реформування публічної адміністрації в Україні / А. І. Рибак // Гілея: науковий вісник : зб. наук. пр. ; голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : ВІР УАН, 2011. – Вип. 47. – С. 594–602.

222. Рогач С.А. Проблема власти в средние века: гендерный аспект / С.А. Рогач // зб. арт. па матэрыялах Міжнар. навук. канф. у гонар акадэмікаў М. М. Нікольскага і У. М. Перцава / навук. рэд. В. А. Фядосік, І. А. Еўтухоў. – Мінск : БДУ, 2011.

223. Роман В. Ф. Особливості децентралізації та деконцентрації влади: теоретичний аспект / В. Ф. Роман // Ефективність держ. упр.: зб. наук.пр. Львів. регіон. ін-ту держ. упр. НАДУ при Президентіві України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. – Вип. 38. – С. 92–98.

224. Руденкова Д. Э. Лоббизм в Европейском Союзе: политические аспекты регулирования [Электронный ресурс] / Д. Э. Руденкова : дис. на соискание учен. степени канд. полит. наук. – М., 2016. – Режим доступа :

http://www.imemo.ru/files/File/ru/dis/2016_001_Rudenkova_DIS.pdf

225. Рущенко І. “Кримінальна революція” як соціетальний чинник / І. Рущенко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2008. – № 3. – С. 194–210.

226. Рябов С. Г. Державна влада: проблеми авторитету й легітимності [Текст] : монографія / С. Г. Рябов ; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К. : [б.в.], 1996. – 117 с.

227. Сабанадзе Ю. В. Групи інтересів у перехідних суспільствах : монографія / Ю. В. Сабанадзе. – Київ : Логос, 2009. – 208 с.

228. Сало І. С. Феномен неокорпоративізму: європейські реалії та тенденції інституціонування в Україні / І. С. Сало, О. О. Даниляк, Т. В. Джига / за заг. ред. В. М. Яблонського, С. О. Янішевського. – Київ : НІСД, 2010. – 49 с.

229. Себайн Д., Торсон Т. Історія політичної думки. – К.: Основи, 1997. – 838 с.

230. Селеньи І. Построение капитализма без капиталистов. Образование классов и борьба элит в посткоммунистической Центральной Европе / И. Селеньи, Г. Эял, Э. Тоунсли. – Киев : Ин-т социологии НАН Украины ; Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2008. – 320 с.

231. Семененко И. С. Группы интересов на Западе и в России / И. С. Семененко. – М. : ИМЭМО РАН, 2001. – 214 с.

232. Серкова В. В. Власть силы, сила власти: Сб. науч. Трудов / Московская гос. юридическая академия. – М.: Юрист, 1996. – 136 с.

233. Сибирцев В.А. Власть / В. А. Сибирцев. – М.: Аткара, 2010 (Саратов). – 348 с.

234. Сидорович О.В. Дивинация: религия и политика в архаическом Риме // Религия и община в древнем Риме. М., 1994. С. 69–96.

235. Сибіга І. Лобізм як механізм впливу неурядових організацій на державні структури України / І. Сибіга // Вісн.

Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, 2013. – № 11. – С. 197–206.

236. Сибіга І. Форми та методи впливу неурядових організацій на прийняття державно-владних рішень / І. Сибіга // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, 2012. – № 1. – С. 242–249.

237. Сибирцев В.А. Власть / В. А. Сибирцев. – М.: Аткара, 2010 (Саратов). – 348 с.

238. Сиволап Л. А. Можливості імплементації в Україні зарубіжного досвіду функціонування фінансово-промислових груп / Л. А. Сиволап // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, 2015. – Вип. 2(1). – С. 79–83.

239. Сікора І. Лобізм у трикутнику бізнес–уряд–парламент. Практика “тіньового” та цивілізованого лобіювання / І. Сікора // Професіонал, 1998. – № 2. – С. 14–17.

240. Скорняков А.В. Власть как система : соврем. этап развития кратологии / А. В. Скорняков ; Федер. агентство по образованию, Урал. акад. гос. службы, Фил. в г. Нижнем Тагиле. – Екатеринбург : УрАГС, 2010. – 170 с.

241. Скотт Дж. Оружие слабых: обыденные формы сопротивления крестьян / Дж. Скотт // “Крестьяноведение. Теория. История. Современность” – М.: Аспект-Пресс, 1996. – С. 26–59.

242. Смирнов Б.А. Власть : учеб. пособие / Б. А. Смирнов ; М-во внутрен. дел Рос. Федерации, Моск. ун-т. – М.: МУ МВД РФ, 2004. – 163 с.

243. Сморгчов А.М. Религия и власть в Римской Республике: магистраты, жрецы, храмы. – М.: РГГУ, 2012. – 602 с.

244. Современный капитализм: политические отношения и институты власти / отв. ред. С. П. Перегудов. – М. : Наука, 1984. – 336 с.

245. Ставлення українців до бізнесу: у полоні радянських стереотипів // Інформ. бюл. Міжнар. центру перспект. Дослідж, 2007. – № 21 (368). – 10 с.

246. Стан та динаміка розвитку організацій громадянського суспільства України: 2002–2013 роки : звіт за даними дослідж. / упоряд. Л. Паливода. – Київ : БФ “Творч. Центр ТЦК”, 2014. – 88 с.

247. Стародубровская И. Финансово-промышленные группы: иллюзии и реальность / И. Стародубровская // Вопр. Экономики, 1995. – № 5. – С. 135–146.

248. Стожок О. З. Фінансово-промислові групи в Україні та організаційні механізми їх удосконалення / О. З. Стожок // Вісн. Житомир. держ. технолог. ун-ту. Серія: Екон. Науки, 2009. – № 1 (47). – С. 205–207.

249. Сушко О. Українські фінансово-промислові групи в політико-економічних процесах / О. Сушко, О. Лісничук // Екон. часопис ХХІ. – 2003. – № 6. – С. 33–37.

250. Телешун С. О. Вплив фінансово-політичних груп на прийняття стратегічних рішень у сфері політики та економіки: українські реалії : монографія / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – Київ–Херсон, 2008. – 151 с.

251. Телешун Я. С. Особливості функціонування фінансово-політичних груп у системі публічної політики: реалії України / Я. С. Телешун // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право. – К. : “Політехніка”, 2016. – № 1/2 (29/30). – С. 137–142.

252. Телешун Я. С. Засоби масової інформації як інструмент боротьби фінансово-політичних груп: реалії України / Я. С. Телешун // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – Київ, 2017. – № 22. – С. 57–64.

253. Телешун Я. С. Функціонування фінансово-політичних груп в нестабільному середовищі: реалії України / Я. С. Телешун // Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць. – К. : “Видавництво “Гілея”, 2016. – Вип. 113 (10). – С. 401–406.

254. Телешун Я. С. Клієнтелізм як складова функціонування фінансово-політичних груп / Я. С. Телешун // Політичне життя (Political Life). – Вінниця, 2017. – №3. – С. 79–83.

255. Тихомирова Є. Б. Технологія зв'язків з владою: міжнародний досвід лобіювання / Є. Б. Тихомирова // Вісн. Львів. ун-ту. – 2001. – Вип. 6. – С. 235–244.

256. Тихомирова Є. Б. Лобізм як складова міжнародного PR / Є. Тихомирова // Політ. менеджмент, 2005. – № 1 (10). – С. 143–151.

257. Тірні Б. Релігійні права: історичний огляд / Релігійна свобода і права людини. – Л., 2000. – Т. 1.

258. Тімашова В.М. Кратологія політичного владарювання суспільними справами в транзитній/модернізованій країні / В.М. Тімашова // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. : Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2014. – № 2. – С. 178-184.

259. Ткаченко В. М. Ідеї державотворення Петра Могили / В. М. Ткаченко // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Юрид. Науки, 2010. – Т. 103. – С. 64–66.

260. Токвіль А. де Про демократію в Америці / З фр. пер. Г. Філіпчук, М. Москаленко. – К.: Всесвіт, 1999. – 590 с.

261. Томенко М. Олігархічні групи як суб'єкти політичного процесу: методологічні аспекти / М. Томенко // Універсум. – 2000. – № 11–12 (85–86). – 65 с.

262. Тоффлер Э. Метаморфозы власти = Powershift: Knowledge, Wealth and Violence at the Edge of the 21st Century, 1990. – М.: АСТ, 2004. – 672 с.

263. Тоффлер Э. Третья волна = The Third Wave, 1980. – М.: АСТ, 2010. – 784 с.
264. Трипольський В. О. Демократія і влада. – К.: Парламентське вид-во, 1999. – 174 с.
265. Турчинов О. Особливості української олігархії / О. Турчинов // Політична думка, 2000. – № 3. – С. 15–20.
266. ФПГ как модель взаимодействия реального и финансового секторов экономики : реальный опыт // Еженедельный аналитический обзор, 1999. – № 2. – С. 21–24.
267. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности / М. Фуко; [пер. с фр.] – М.: Касталь, 1996. – 447 с.
268. Фуко М. Наглядати й карати. – К.: Основи, 1998. – 392 с.
269. Фукуяма Ф. Доверие: Социальные добродетели и путь к процветанию / Ф. Фукуяма. – М.: Ермак, 2004. – 733 с.
270. Хабермас Ю. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма / Ю. Хабермас // THESIS, 1993. – №2. – С. 123-136.
271. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб.: Наука, 2000. – 389 с.
272. Халипов В.Ф. Энциклопедия власти / В.Ф. Халипов. – М.: Академический проект : Культура, 2005. – 1054 с.
273. Халипов В.Ф. Власть : (Основы кратологии) / В.Ф. Халипов. – Москва : Луч, 1995. – 303 с.
274. Халипов В.Ф. Кратология как система наук о власти / В.Ф. Халипов. – М.: Республика, 1999. – 303 с.
275. Халипов В.Ф. Кратология – наука власти : концепция / В. Ф. Халипов ; Рос. муницип. акад. – М.: Экономика, 2002. – 367 с.
276. Халипов В.Ф. Кратология (наука о власти). Концепция науки – авторская учебная программа. – М.: РИО МНЮИ, 2001. – 208 с.

277. Халипов В.Ф. Власть: Кратологический словарь / В. Ф. Халипов. – М.: Республика, 1997. – 431 с.
278. Халипов В.Ф. Наука о власти. Кратология : учеб. пособие / В.Ф. Халипов ; Рос. Муницип. акад. – М.: Ось-89, 2002. – 443 с.
279. Халипов В.Ф., Башаратьян М.К. Мир власти. – М.: ООО “Промиздат”, 2005. – 430 с.
280. Хачатурян, Н. А. Власть и общество в Западной Европе в Средние века / Н. А. Хачатурян. – М.: Наука, 2008. – 313 с.
281. Хейманс Дж. Новая власть: какие силы управляют миром – и как заставить их работать на вас / Дж. Хейманс, Г. Тиммс ; пер. с англ. – М.: Альпина Паблишер, 2019. – 504 с.
282. Холод В. “Мінімальна” концепція невидимого максимуму влади / В. Холод // Наукові записки / Збірник. – К. : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2005 / Сер. “Політологія і етнологія”. – Вип. 27. – С. 190.
283. Хомелева Р. А. К построению онтологической концепции власти : теоретико-методологический подход / Р. А. Хомелева // Журнал социологии и социальной антропологии, 2000. – Т. III. – Вып. 1. – С. 2–12.
284. Цвих В. Ф. Адвокація та лобізм в системі взаємодії з органами державної влади / В. Ф. Цвих, В. І. Андрушко // Гілея: науковий вісник, 2019. – Вип. 142(3). – С. 11–16.
285. Цвих В. Ф. Багатовимірність політичної влади: концептуальний аналіз (основні підходи до розуміння і визначення влади): наукова доповідь / В. Ф. Цвих // наукова доповідь на засіданні Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка (від 3 травня 2017 року) – К. 2017. – 29 с.
286. Цвих В. Ф. Відповідальність як ціннісний вимір політичної влади / В. Ф. Цвих // Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – К. :

Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2002. – 376 с.

287. Цвих В.Ф. Громадянська непокора як вияв владного потенціалу громадянського суспільства / В. Ф. Цвих – Київ: Трибуна, 2017 – С. 20-24.

288. Цвих В. Ф. Групи інтересів / тиску: визначення, класифікація, межі функціонування та розрізнення / В. Ф. Цвих // Біб-ка Київ. міськ. орг. Народ.-демократ. партії. – Київ, 2002. – 18 с.

289. Цвих В. Ф. Групи інтересів, їх інститути та організації в громадянському суспільстві / В. Цвих // Людина і політика, 2002. – № 3. – С. 33–46.

290. Цвих В.Ф. Дволикий Янус влади / В. Ф. Цвих // Дні науки філософського факультету: Міжнародна наукова конференція студентів аспірантів та молодих вчених – Київ: 2017 – С. 145-146.

291. Цвих В. Ф. Легальність влади та її ідеологічна легітимація / В. Ф. Цвих // Дні науки філософського факультету. Міжнародна наукова конференція (12-13 квітня). Матеріали доповідей та виступів. Част. VII., 2006. – 2 с.

292. Цвих В. Ф. Профспілки у громадянському суспільстві: теорія, методологія, практика [Текст] / В. Ф. Цвих // Київський національний ун-т. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2002. – 376 с.

293. Цвих В. Сучасні підходи до визначення сутності та меж функціонування груп інтересів/тиску / В. Цвих // Людина і політика, 2002. – № 1. – С. 41–53.

294. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади / Є. Цокур // Право України, 2009. – № 11. – С.132–138.

295. Цюрупа М.В. Поняття «м’якої сили» в структурі влади сучасної держави / М. В. Цюрупа // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України / редкол. : Ю. А. Левенець (голова) та ін. – Вип.

36 : Курасівські читання – 2007 : Влада і суспільство в сучасній Україні : механізми взаємодії. – К. : Знання України, 2007. – С. 47-59.

296. Чашихин Б. Д. Лоббизм и группы специальных интересов / Б. Д. Чашихин // Вестн. Моск. гос. лингвистич. ун-та. Серия: Общественные науки, 2012. – № 25 (658). – С. 261–275.

297. Шабанов М.О. Влада в політико-процесуальній площині розвитку: антропологічний контекст. / М.О.Шабанов // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю.П. Аленін [та ін.] ; НУ ОЮА. – О.: Фенікс, 2011. – Вип. 12–18. – С. 138–148.

298. Шамхалов Ф. И. Лоббизм во взаимодействиях государства и бизнеса (материалы к лекциям и семинарам) / Ф. И. Шамхалов // Рос. экон. Журн, 1999. – № 1. – С. 103–110.

299. Шаров Ю. П. Європейські стандарти публічного управління: проекція на муніципальний рівень / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Вип. 1 (4). – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – С. 295–304.

300. Швери Р. Теория рационального выбора: аналитический обзор / Р. Швери // Социологический журнал, 1995. Том. 0. №2. – С. 43-56.

301. Шульга М. Етапи становлення політичної еліти в Україні в роки незалежності / М. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2006. – № 4. – С. 24–37.

302. Якубовський О. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії : монографія / О. Якубовський, І. Бутирська. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2004. – 196 с.

303. Ярмолук Я.С., Докаш О.Ю. Влада як інструмент політики чи соціальний феномен: історичний контекст [Електронний ресурс] / Я.С. Ярмолук, О.Ю. Докаш // Всеукраїнська студентська наукова конференція “Наукова

Україна”. – Режим доступу:
http://globalnauka.com/naukova_ukraina/2870.html

304. Яцура К.Г. Концепція політичної влади в соціології Т. Парсонса / К.Г. Яцура // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна, серія “Питання політології”, 2010. – Вип. 17 (№912). – С. 54–62.

305. Acton J. The History of Freedom in Antiquity / The History of Freedom and other Essays. – London, 1902.

306. Arendt H. Communicative power // Power / Ed. by S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.

307. Arrow K.J. Social choice and individual values. New York, 1951.

308. Aslund A. Why has Ukraine Failed to Achieve Economic Growth? / A. Aslund, G. De Menil // Economic Reform in Ukraine : The Unfinished Agenda. – New York : M. E. Sharpe, 2000. – P. 255–377.

309. Auyero J. The Logic of Clientelism in Argentina: An Ethnographic Account / J. Auyero // Latin American Research Review, 2001. – N 3. – P. 55–81.

310. Bachrach P., Baratz M. Power and Poverty: Theory and Practice. Oxford: Oxford University Press, 1970.

311. Bachrach P., Baratz M.S. The Two Faces of Power / P. Bachrach, M.S. Baratz // American Political Science Review, 1962, № 56. – P. 947-952.

312. Ball T. Transforming political discourse: political theory and critical conceptual history. Oxford: Blackwell, 1988.

313. Barry B. Power: An economic analysis // Power and political theory: Some European perspectives / ed. by B.Barry. London: Wiley, 1976.

314. Baldwin D. Paradoxes of power. New York: Basil Blackwell, 1989.

315. Baldwin D.A. Power and social exchange // The American Political Science Review, 1978. V.72. N 4.

316. Bell D. The End of Ideology: On the Exhaustion of Political Ideas in the Fifties / D. Bell. – Cambridge, Mass : Harvard University Press, 2000. – 501 p.

317. Bierstedt R. An analysis of social power // American Sociological Review. 1950. Vol.1.

318. Blau P. Exchange and Power in Social Life: with a New Introduction by Author / P. Blau. – New Brunswick, New Jersey. 2004. – 362 p.

319. Blau P. Differentiation of power // Political power: A reader in theory and research / ed. by R.Bell, D.V.Edwards, R.Harrison. New York: Free Press, 1969.

320. Bouwen P. Lobbying versus Litigation: Political and Legal Strategies of Interest Representation in the European Union / P. Bouwen, M. McCown // Journal of European Public Policy, 2007. – Vol.14 (3). – P. 422–443.

321. Bevir M. Encyclopedia of Governance / M. Bevir et al. – L., 2007. – Vol 1–2. – 1232 p.

322. Blau P. Exchange and Power in Social Life: with a New Introduction by Author / P. Blau. – New Brunswick, New Jersey. 2004. – 362 p.

323. Catlin G. E. G. The Science and Method of Politics / G. E. G. Catlin. – London: Taylor & Francis Group, 2019. – 374 p.

324. Cawson A. Big Firm as Political Actors / A. Cawson // Participation and Policy-making in the European Union. – Oxford, 1997. – P. 185–205.

325. Chalmers D. How Do Civil Society Associations Promote Deliberative Democracy [Электронный ресурс] / D. Chalmers // Columbia University in the City of New York. – Режим доступа: http://www.columbia.edu/~chalmers/Chalmers_LASA.htm

326. Civic Engagement in Public Policies: F Toolkit. – New York : United Nations, 2007. – 139 p.

327. Dahl R. Power as the control of behavior // Power / Ed. By S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.

328. Dahl R. The concept of power // Political Power: A reader in theory and research / ed. by R.Bell, D.V.Edwards, R.Harrison. New York: Free Press; London: Collier-Macmillan, 1969.

329.Dahl R. A. Who Governs: Democracy and Power in an American City. New Haven: Yale University Press, 1961.

330.Dahl R. A. Lindblom C. E. Politics, Economics, and Welfare: Planning and Politico-Economic Systems Resolved into Basic Social Processes. New York: Harper Torchbooks, 1953.

331.Dahl R. A. A Preface to Democratic Theory. Chicago: Chicago University Press, 1956.

332.Dahl R. A. A Critique of the Ruling Elite Model // American Political Science Review, 1958. Vol. 52. No. 2. P. 463–469.

333.Dahl R. A. Further Reflections on “The Elitist Theory of Democracy” // Power: Critical Concepts / Ed. by J. Scott. Vol. III. London: Routledge, 1994. P. 285–299.

334.Dahl R. A. After the Revolution? 2nd ed. New Haven: Yale University Press, 1990.

335. Dahrendorf R. Class and class conflict in industrial society / R. Dahrendorf. – London: Taylor & Francis, 1972. – 336 p.

336. Davis L., North D. Institutional Change and American Economic Growth. Cambridge, 1971.

337. Digester P. The fourth face of power // The Journal of Politics. 1992. V.54. N 4.

338. Edwards A. Scientific expertise and policy-making: the entrmidery role of the public sphere / A. Edwards // Science and Public Policy. – 1999. – Vol. 26 (3). – P. 163–167.

339. Eisenstadt S. N. Patrons, clients and friends. Interpersonal relations and the structure of trust in society / S. N. Eisenstadt, L. Roniger. – Cambridge, 1984.

340. Elster J., Hylland A. Foundations of social choice theory. Oslo, 1992.

341. Emmett D. The Concept of "Power" / D. Emmett // Power. – New York: Athertom Press, 1971. – P. 78-103.
342. Friedkin E. A Formal Theory of Social Power / N.E. Friedkin // Power: Critical Concepts; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 327–348.
343. Foucault M. The subject and Power / M. Foucault // Power: Critical Concepts; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 218–234.
344. Foucault M. Disciplinary power and subjection // Power / Ed. By S. Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.
345. Fujimori S. Ukrainian Gas Traders, Domestic Clans and Russian Factors : A Test Case for Meso-Mega Area Dynamics / S. Fujimori // Emerging Meso-Areas In the Former Socialist Countries, 2005. – P. 113–136.
346. Fukuyama F: What is Corruption? [Электронный ресурс] // Against Corruption: a collection of essays. – Режим доступа : <https://www.gov.uk/government/publications/against-corruption-a-collection-of-essays/against-corruption-a-collection-of-essays>
347. Galbraith J. K. The Anatomy of Power / J. K. Galbraith. – Boston :
348. Houghton Mifflin Company, 1983. – 206 p.
349. Habermas J. Hannah Arend's communications concept of power // Power / Ed. by S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.
350. Habermas J. Political Communication in Media Society: Does Democracy Still Enjoy an Epistemic Dimension? The Impact of Normative Theory on Empirical Research / J. Habermas // Communication Theory. – Vol. 16 (4). – P. 411–426.
351. Harsanyi H.J. Rational behaviour and bargaining equilibrium in games and social situations. Cambridge, 1977.
352. Horston S. Competency Management in the Public Sector: European Variations on a Theme / Sylvia Horton, Annie Hondeghe, David Farnham. – Washington : IOS Press, Inc., 2002. – 189 p.

353. Jurgen Habermas in Society and Politics: A reader / edited by Steven Seidman. – Boston : Beacon Press, 1989. – 324 p.
354. Klitgaard R. Controlling corruption / Robert Klitgaard. – University of California Press, 1988. – 220 p.
355. Knox C. Public Administrators: Use of Social Media Platforms: Overcoming the Legitimacy Dilemma? / C. Knox. – Administration&Society, 2013. – Vol. 20, № 10. P. 3–20.
356. Lasswell H. Power and Personality / D. Harold Lasswell With a New Introduction by Peter de Leon. – New Jersey, 2009. – 278 p.
357. Lasswell H.D., Kaplan A. Power and society. New Haven: Yale University Press, 1950.
358. Lukes S. Power: A radical view. Basingstoke and London: Macmillan, 1974.
359. Lukes S. Power and authority //A History of sociological thought / ed. by T.B.Bottomore, R.Nisbet. London: Heineman, 1978.
360. Margolis H. Selfishness, altruism and rationality. Cambridge: Cambridge University Press, 1982.
361. Noah E. Friedkin A Formal Theory of Social Power / N.E. Friedkin // Power: Critical Concepts; [edited by John Scott]. – London: Routledge, 1994. – P. 327–348.
362. Nye Joseph S. Jr. Soft Power: The Means To Success In World Politics. – NY.: Public Affairs, 2005. – 130 p.
363. Olson M. The logic of collective action. Cambridge: Cambridge University Press, 1965.
364. Parsons T. Power and the social system // Power / Ed. By S.Lukes. Oxford: Blackwell, 1986.
365. Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners. – Luxembourg : Publication Office of the European Union, 2015. – 483 p.
366. Rezak B. B. Women, Seals, and Power in Medieval France, 1150-1350 / B. B. Rezak // Women and Power in the Middle Ages / Ed. by M. Erler, M. Kowaleski. – Athens, 1988.

367. Sen A. K. Collective choice and social welfare. San Francisco: Holder-Day, 1970.

368. Simon H.A. A behavioural model of rational choice // *Quarterly Journal of Economics*. 1955. February. V.69. P 99-118.

369. Thoreau H. D. On the Duty of Civil Disobedience // H. D. Thoreau / Режим доступа : <http://www.gutenberg.org/files/71/71.txt>

370. Teleshun S. Ukraine Through the Prism of Geopolitical Challenges: Analytical Aspect [Электронный ресурс] / S. Teleshun // *Polish Journal of Political Science*. – Режим доступа : http://inop.edu.pl/wp-content/uploads/2016/04/PJPS_012.pdf

371. Teleshun Ya. Some aspects of financial-political groups' activity during political crisis 2014–16 / Ya. Teleshun // *Evropský politický a právní diskurz – European political and law discourse / Družstvo “JižníPalmíra”*. – Brno: JižníPalmíra, družstvo, 2016. – Vol. 3, Issue 5. – P. 69–74.

372. Thomas C. First World Interest Groups: A Comparative Perspective / C. Thomas. – Westport, Connecticut, London : Greenwood Press, 1993.

373. Wartenberg T.E. The Forms of Power: From Domination to Transformation / T.E. Wartenberg. – Philadelphia: Temple University Press, 1990. – 253 p.

374. Weber M. The theory of social and economic organization / Ed. By T. Parsons. Glencoe: The Free Press, 1957.

375. Weber M. Basic concepts in sociology. New York: The Citadel Press, 1962.

376. Wrong D. Some Problems in Defining. – “*American Journal Sociology*”, 1968, Vol. 73, №6, P. 674-681.

377. Wrong D. Power: Its forms, bases, and uses. Oxford: Basil Blackwell, 1988.